

Rapport

Verenigingsmonitor Den Haag

Verenigingsmonitor Den Haag

In opdracht van gemeente Den Haag

Mulier Instituut

Niels Meulenbroeks
Janine van Kalmthout

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het Mulier Instituut.

© Mulier Instituut

Utrecht, 30 augustus 2024
www.mulierinstituut.nl
info@mulierinstituut.nl

Disclaimer

U mag delen uit deze publicatie overnemen op voorwaarde van bronvermelding: auteur(s), de titel van de publicatie en het jaar van uitgave.

Er gelden gebruiksvoorwaarden voor de foto's in deze publicatie. Neem foto's daarom niet over zonder toestemming van het Mulier Instituut.

Over ons

Het Mulier Instituut doet sportonderzoek voor beleid en samenleving. Voor overheden, maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, sportorganisaties en bedrijven onderzoeken we allerlei thema's op het gebied van sport en sportief bewegen: van de sportdeelname van (groepen) Nederlanders tot de motorische vaardigheden van kinderen, en van diversiteit en inclusie in de sport tot de economische impact van sportevenementen.

Het Mulier Instituut is een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk.

Ons doel is bijdragen aan goed onderbouwd beleid, gericht op de bevordering van sport, sportief bewegen en versterking van de sportsector. Dit doen we op verschillende manieren:

We verzamelen data en monitoren de Nederlandse sportsector en beleidsprogramma's.

We ontwikkelen kennis en onderzoeksmethoden via verkennende en verdiepende studies.

We duiden onderzoeksuitkomsten en vertalen deze naar de beleidspraktijk.

We onderbouwen beleidsbeslissingen met expertise en advies.

We bieden gevraagd en ongevraagd duiding en reflectie in de rol van 'kritische vriend' van de sportsector.

We zetten ons in voor de bevordering van de sportwetenschap.

Inhoudsopgave

Verenigingsmonitor Den Haag

1	Inleiding	6
1.1	De vitaliteitsindex	6
1.2	Dataverzameling	6
1.3	Vergelijking monitor 2022 en 2024	7
2	Organisatiekracht	8
2.1	Organisatiekracht verenigingen	8
2.2	Leden	10
2.3	Kader	14
2.4	Beleid	18
2.5	Financiën	24
2.6	Accommodatie	25
3	Maatschappelijke oriëntatie	30
3.1	Maatschappelijke oriëntatie verenigingen	30
3.2	Samenwerking	32
3.3	Aanbod	35
3.4	Maatschappelijke betrokkenheid	37
4	Vitaliteitsindex	40
4.1	Krachtige en vitale verenigingen	40
4.2	Kwetsbare en maatschappelijke verenigingen	41
4.3	Ontwikkeling vitaliteit	41
5	Positieve sportcultuur	42
5.1	Beleid positieve sportcultuur	42
5.2	Veilige sportvereniging	43
6	Conclusie & aanbevelingen	48
6.1	Organisatiekracht	48
6.2	Maatschappelijke oriëntatie	48
6.3	Vitaliteit	49
6.4	Aanbevelingen	50
	Bijlage 1 - Methodiek	53
	Bijlage 2 - Responsoverzicht	55

Inleiding

Met deze verenigingsmonitor brengen we de vitaliteit van sportverenigingen in de gemeente Den Haag in kaart. Zo kan de gemeente op de lange termijn een duurzaam beleid voor sportverenigingen voeren.

De verenigingsmonitor geeft inzicht in het functioneren van sportverenigingen, de maatschappelijke rol die zij (willen) vervullen en eventuele bedreigingen in de toekomst. De resultaten van dit onderzoek vergelijken we met landelijke cijfers, zodat we de situatie van de sportverenigingen in Den Haag kunnen afzetten tegen landelijke ontwikkelingen.

De resultaten kunnen de gemeente helpen bij het optimaliseren van de dienstverlening en dienen als een middel om het gesprek met de verenigingen aan te gaan.

1.1 De vitaliteitsindex

Voor deze verenigingsmonitor hebben we aansluiting gezocht bij de vitaliteitsindex van de landelijke verenigingsmonitor van het Mulier Instituut. Hierbij is aandacht voor de kernthema's: ledenbestand, problemen, samenwerkingspartners, beleid, financiën, het (vrijwilligers)kader en de accommodatie. Deze thema's bepalen mede de vitaliteit van sportverenigingen.

Daarbij is het basismodel vitale sportclubs het uitgangspunt.¹ De vitaliteit bepalen we op basis van de organisatiekracht en de maatschappelijke oriëntatie van verenigingen. In bijlage 1 leest u hier meer over.

1.2 Dataverzameling

De verenigingsmonitor hebben we afgenomen in de vorm van een webenquête. Gemeente Den Haag heeft in samenwerking met het Mulier Instituut 303 sportverenigingen voor dit onderzoek uitgenodigd. De dataverzameling vond plaats van 16 april t/m 30 mei 2024. We hebben de resultaten van 156 sportverenigingen geanalyseerd. Dit is een nettorespons van 51 procent.

Op basis van het type sport van de vereniging (binnen/buiten) en het stadsdeel waarin de vereniging gelegen is, vormt de responsgroep een goede afspiegeling van sportverenigingen in de gemeente Den Haag. Op stadsdeelniveau zijn de sportverenigingen uit Centrum en Scheveningen wat ondervertegenwoordigd. Uit deze stadsdelen hebben naar verhouding minder verenigingen gereageerd dan in de andere stadsdelen.

De volledige responsanalyse staat in bijlage 2.

¹ Lucassen, J., & Van Kalmthout, J. (2015). *Vitale clubs voor sport en samenleving*. Mulier Instituut.

1.3 Vergelijking monitor 2022 en 2024

In 2022 heeft het Mulier Instituut een eerste verenigingsmonitor afgenomen onder sportverenigingen in Den Haag. Toen bestond de responsgroep uit 138 verenigingen. 101 verenigingen hebben zowel in 2022 als in 2024 de verenigingsmonitor volledig ingevuld (65% van de responsgroep van 2024). Wat betreft type sport zijn de steekproeven uit 2022 en 2024 vergelijkbaar. In 2024 is het aandeel kleine verenigingen in de steekproef wat kleiner dan in 2022.

Hierdoor zijn de resultaten uit beide jaren niet direct vergelijkbaar. Daarnaast worden de verschillen tussen beide verenigingsmonitoren deels bepaald door de aanwezigheid van een aantal 'nieuwe' verenigingen in dit onderzoek. We zijn daarom wat terughoudend met het vergelijken van beide monitoren. Je kunt niet zomaar spreken van 'een ontwikkeling'.

De cijfers in de figuren en tabellen ronden we af op hele getallen. Het kan daardoor in enkele gevallen voorkomen dat de uitkomsten niet exact optellen tot 100 procent.

Leeswijzer

Op de volgende pagina's presenteren we de resultaten op het gebied van organisatiekracht (hoofdstuk 2), maatschappelijke oriëntatie (hoofdstuk 3), vitaliteit (hoofdstuk 4) en positieve sportcultuur (hoofdstuk 5). In hoofdstuk 6 sluiten we af met conclusies en aanbevelingen.

Organisatiekracht

De organisatiekracht van de sportvereniging definiëren we als de mate waarin de vereniging in staat is haar sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren. In dit hoofdstuk bespreken we de organisatiekracht van de sportverenigingen in Den Haag. We lichten ook de scores per criterium van organisatiekracht toe.

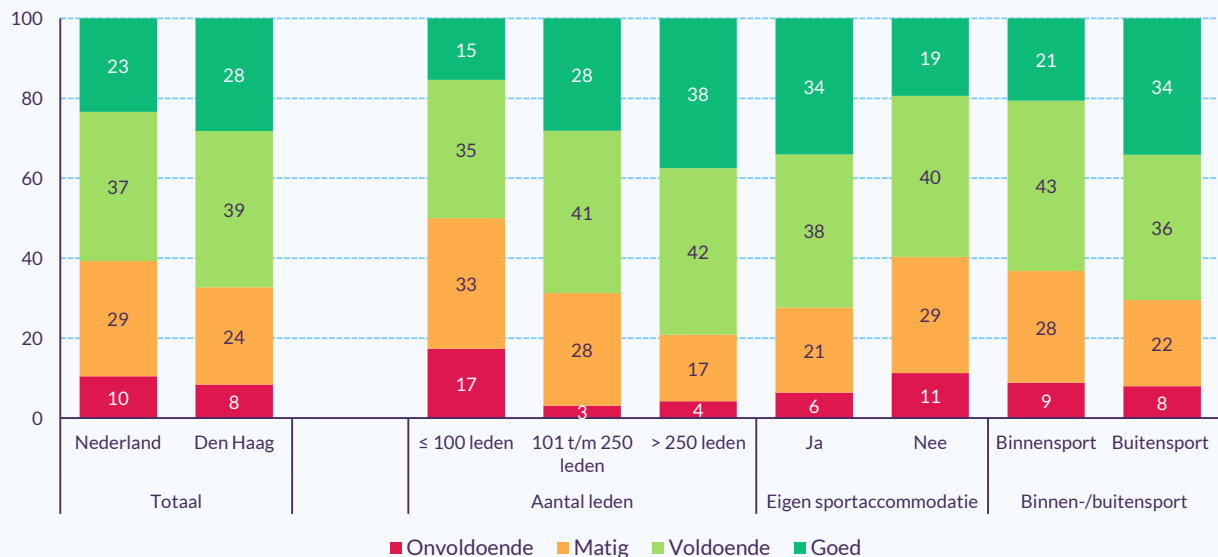
Deze index bestaat uit vijf criteria: leden, kader, accommodatie, financiën en beleid. De score per criterium delen we in onvoldoende, matig, voldoende of goed in. De scores op alle criteria bepalen samen de organisatiekracht van de vereniging. Zie bijlage 1 voor meer uitleg over de methode.

2.1 Organisatiekracht verenigingen

Twee op de drie verenigingen organisatiekrachtig

Twee derde van de sportverenigingen in Den Haag (67%) scoort ‘voldoende’ tot ‘goed’ op de index organisatiekracht (figuur 2.1). Deze verenigingen zijn in staat het sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren. De sportverenigingen uit Den Haag scoren hiermee beter dan het landelijk gemiddelde. Zes op de tien sportverenigingen in Nederland scoort ‘voldoende’ of ‘goed’ op organisatiekracht.

Figuur 2.1
Organisatiekracht sportverenigingen gemeente Den Haag
 (in procenten, n=156)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2024.

Eén op de vier verenigingen scoort 'matig' en één op de twaalf scoort 'onvoldoende' op organisatiekracht (**figuur 2.1**). De verenigingen die 'onvoldoende' scoren zijn vooral kleine verenigingen (≤ 100 leden). De kleine sportverenigingen in Den Haag scoren lager dan de middelgrote (101 t/m 250 leden) en grote sportverenigingen (>250 leden). Dit komt overeen met het landelijke beeld.

Sportverenigingen zonder een eigen sportaccommodatie scoren iets slechter dan verenigingen met een eigen accommodatie (72% vs. 60% voldoende tot goed). Het verschil tussen binnen- en buitensportverenigingen is kleiner.

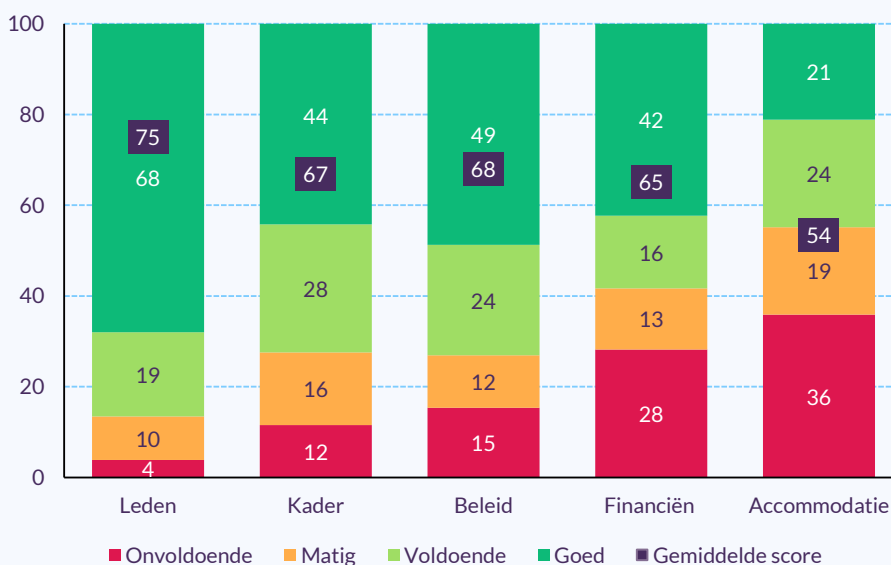
Accommodatie het grootste aandachtspunt

De sportverenigingen in gemeente Den Haag scoren op de index organisatiekracht het hoogst op het criterium leden (**figuur 2.2**). Twee derde van de verenigingen scoort goed en één op de vijf voldoende. Dit is iets hoger dan landelijk (81% 'voldoende' of 'goed'). Zes verenigingen (4%) scoren onvoldoende op het criterium. Dit zijn allemaal kleine verenigingen (niet in figuur).

Figuur 2.2

Verdeling scores sportverenigingen op criteria van organisatiekracht

(in procenten, n=156)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2024.

Het laagst scoren de sportverenigingen in de gemeente Den Haag op het criterium accommodatie. Meer dan de helft scoort matig of onvoldoende (55%). Eén op de vijf verenigingen (21%) scoort 'goed'. Verenigingen zonder eigen accommodatie scoren gemiddeld lager dan verenigingen met een eigen sportaccommodatie (niet in figuur).

Een ander aandachtspunt zijn de financiën. Drie op de tien (28%) verenigingen scoort onvoldoende op dit criterium, 13 procent matig. Kleine verenigingen scoren

vaker onvoldoende (40%) dan de middelgrote (19%) en grote verenigingen (24%). De score van verenigingen zonder een eigen sportaccommodatie is lager dan die van verenigingen met een eigen accommodatie (niet in figuur).

Op de criteria kader en beleid scoort drie kwart voldoende of goed (respectievelijk 72% en 73%). Grote verenigingen scoren gemiddeld hoger op het criterium beleid dan middelgrote en kleine verenigingen (niet in figuur). Op het criterium kader scoren alle typen verenigingen ongeveer even hoog.

In de volgende paragrafen zullen we per criterium de resultaten van de sportverenigingen in Den Haag behandelen.

Organisatiekracht gelijk gebleven ten opzichte van 2022

In vergelijking met de verenigingsmonitor van 2022 is de organisatiekracht van de sportverenigingen nauwelijks veranderd. In 2022 scoorde 64 procent van de verenigingen voldoende of goed, in 2024 is dit 67 procent. Deze lichte toename komt door de 'goede' scores van de 'nieuwe' verenigingen, die alleen in 2024 deelnamen. De gemiddelde scores van de verenigingen die aan beide monitoren meededen, is nauwelijks veranderd (-1%, niet in figuur).

In de criteria van organisatiekracht hebben wel verschuivingen plaatsgevonden. Ten opzichte van twee jaar geleden scoren de verenigingen beter op leden en kader, maar slechter op accommodatie. De scores op de criteria financiën en beleid zijn nauwelijks veranderd.

De verbetering van de scores op de criteria leden en kader is voornamelijk toe te schrijven aan de 'nieuwe' verenigingen in de steekproef. De afname op het criterium accommodatie komt met name door de lagere score van de verenigingen die alleen in 2024 deelnamen.

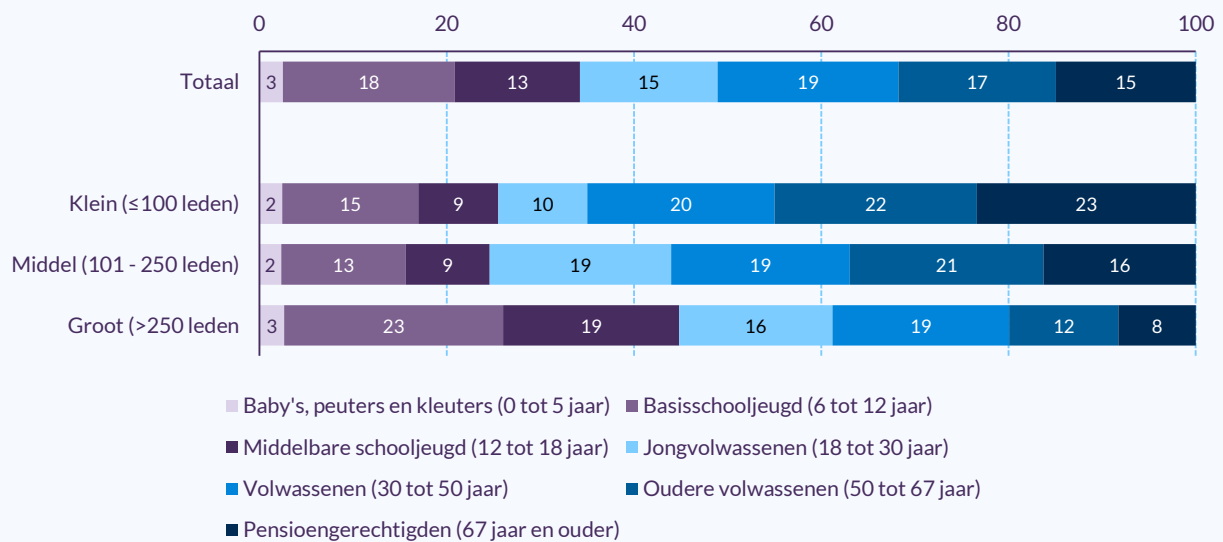
2.2 Leden

Een derde van het ledenbestand bestaat uit jeugdleden

De sportverenigingen in Den Haag hebben gemiddeld circa 425 leden. Het aantal leden varieert van minder dan tien tot ongeveer tienduizend.² Gemiddeld bestaat het ledenbestand van de sportverenigingen in Den Haag voor een derde uit jeugdleden (jonger dan 18 jaar, zie [figuur 2.3](#)). Bij de grote verenigingen is het aandeel jeugdleden groter dan bij de middelgrote en kleine verenigingen. Een kwart van de sportverenigingen heeft geen jeugdleden (24%, niet in figuur). Dit zijn met name kleine verenigingen.

² Op basis van de responsanalyse is niet te zeggen of er een onder- of oververtegenwoordiging is van grote of kleine verenigingen in dit onderzoek.

Figuur 2.3
Opbouw ledenbestand naar leeftijd en verenigingsgrootte
 (in procenten, n = 156)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2024.

Een derde van het ledenbestand van de verenigingen bestaat uit oudere volwassenen en pensioengerechtigden in Den Haag. Het aandeel van deze groepen is gemiddeld het grootst bij de kleine sportverenigingen. Twee derde heeft pensioengerechtigde leden binnen de vereniging (65%, niet in figuur). Grote verenigingen hebben het vaakst pensioengerechtigde leden. Maar het aandeel van deze groep in het totaal aantal leden is kleiner dan bij middelgrote en kleine verenigingen.

Een kwart verwacht een ledenstijging

De afgelopen twee jaar heeft twee op de vijf verenigingen (39%) het ledenbestand (sterk) zien groeien (figuur 2.4). Een op de vijf verenigingen (20%) heeft te maken gehad met een (sterke) daling. Bij kleine verenigingen heeft het vaakst een ledendaling plaatsgevonden (niet in figuur).

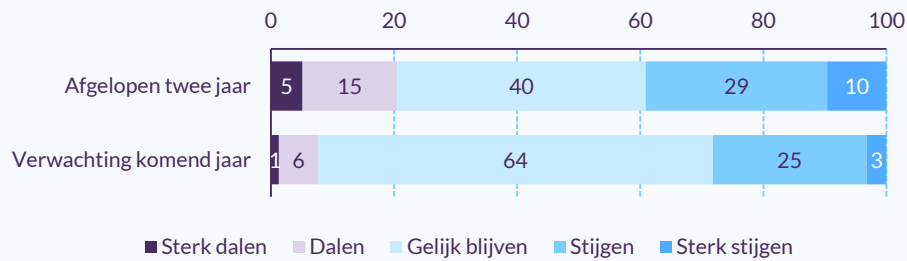
Het totaal aantal aanmeldingen bij de sportverenigingen in Den Haag lag het afgelopen jaar hoger dan het aantal afmeldingen (niet in figuur). Een op de vijf verenigingen heeft het aantal leden met meer dan 10 procent zien toenemen. Een aantal kleine en middelgrote verenigingen (7%) zag het aantal leden met meer dan 10 procent afnemen.

De sportverenigingen in Den Haag zijn overwegend positief over de ledenontwikkeling het komende jaar (2025). Een kwart (28%) verwacht dat het aantal leden (sterk) stijgt. Enkele verenigingen (7%) verwachten een (sterke) daling.

Figuur 2.4

Ledenontwikkeling in de afgelopen twee jaar en de verwachting voor het komende jaar

(in procenten, n=156)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2024.

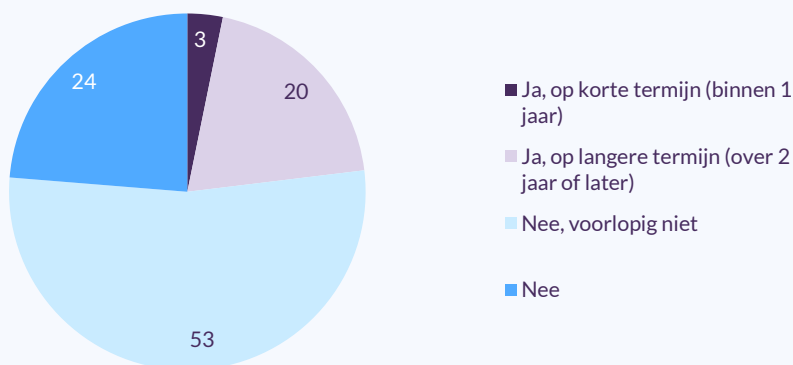
Een meerderheid van de sportverenigingen heeft een ledengroeiambitie (82%, niet in figuur). Deze verenigingen zetten vooral in op het werven van nieuwe leden (34%). Een kwart van de verenigingen (25%) heeft een ledengroeiambitie, maar heeft geen plannen om ervoor te zorgen dat de ambitie gehaald wordt. Met name grote verenigingen geven aan dat ze niet willen groeien in aantal leden.

Bij een kwart van de verenigingen (23%) zijn er zorgen over de ledenontwikkeling. Deze verenigingen verwachten dat de ledenontwikkeling op korte of lange termijn een bedreiging kan vormen voor het voortbestaan van de vereniging (figuur 2.5). Deze vrees leeft vooral bij kleine verenigingen (niet in figuur). Ook verenigingen die voor het aankomende jaar nog een ledentoeename verwachten zien de ledenontwikkeling als bedreiging (niet in figuur).

Figuur 2.5

Ontwikkeling ledenaantal als bedreiging voor de toekomst

(in procenten, n=156)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2024.

De sportverenigingen in Den Haag zien de ontwikkeling van het ledenaantal minder vaak als bedreiging voor de toekomst dan gemiddeld in Nederland (36% op korte of lange termijn, niet in figuur).

Ruim de helft heeft vast sportaanbod voor specifieke groepen

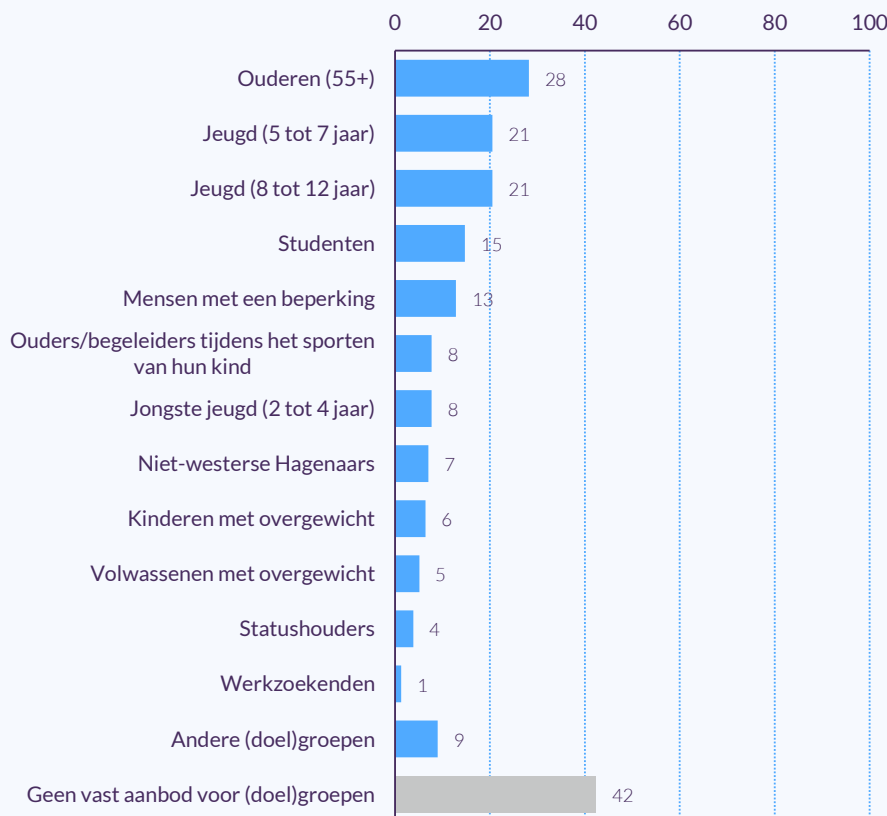
58 procent van de sportverenigingen heeft vast sportaanbod (denk aan vaste trainingsgroep of trainingsuur) voor één of meer (doel)groepen (figuur 2.6). Kleine verenigingen hebben dit het minst vaak. Drie op de vijf kleine verenigingen heeft geen vast sportaanbod voor een specifieke (doel)groep (60%, niet in figuur).

Vast sportaanbod is er het vaakst voor ouderen. Een kwart van de verenigingen heeft speciaal aanbod voor deze groep (28%). Het gaat dan vooral om buitensportverenigingen (niet in figuur). Een op de vijf verenigingen heeft vast aanbod voor jeugd tussen de 5 en 7 jaar en/of 8 en 12 jaar (beide 21%). Er zijn minder verenigingen die speciaal sportaanbod hebben voor jongere jeugd (8%).

Figuur 2.6

Vast sportaanbod voor (doel)groepen

(in procenten, meerdere antwoorden mogelijk, n=156)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2024.

Er zijn twee verenigingen (één grote en één kleine vereniging) die vast sportaanbod hebben dat afgestemd is op werkzoekenden (1%). Enkele verenigingen hebben vast

sportaanbod voor statushouders (4%), mensen met overgewicht (5% voor volwassenen, 6% voor kinderen) of niet-westerse Hagenaars (7%).

Andere doelgroepen waar de sportverenigingen vast sportaanbod voor hebben zijn onder andere Ooievaarspashouders, kinderen met ADHD of autisme, expats en cliënten van het Leger des Heils.

2.3 Kader

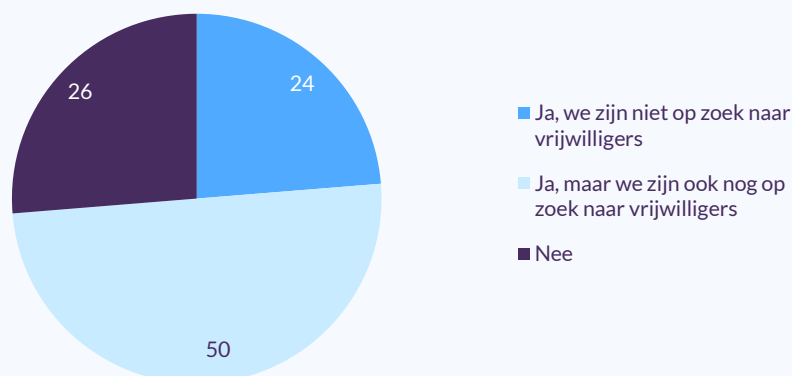
Een kwart heeft te weinig vrijwilligers

Gemiddeld hebben de sportverenigingen in Den Haag ongeveer zestig vrijwilligers. De vereniging met het minste aantal vrijwilligers heeft er 2, de vereniging met de meeste 550. Iets meer dan de helft van de verenigingen (55%) heeft vrijwilligers die een vrijwilligersvergoeding ontvangen voor hun werkzaamheden. Dit is vooral het geval bij grote verenigingen.

Een derde van de sportverenigingen heeft één of meerdere betaalde medewerkers in dienst (35%). Grotere sportverenigingen hebben vaker betaalde krachten in dienst en hebben er gemiddeld meer dan middelgrote en kleine verenigingen. De meeste verenigingen met betaalde medewerkers hebben er maar enkele. De vereniging met de meest betaalde medewerkers telt er dertig.

Drie kwart van de sportverenigingen in Den Haag geeft aan voldoende vrijwilligers te hebben (74%, zie [figuur 2.7](#)). Dit is vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde. Toch is twee derde van deze groep nog op zoek naar extra vrijwilligers. Buitensportverenigingen en verenigingen met een eigen sportaccommodatie hebben vaker een tekort aan vrijwilligers dan binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie (niet in figuur).

Figuur 2.7
Sportverenigingen met voldoende vrijwilligers in de vereniging
(in procenten, n=156)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2024.

Verenigingen op zoek naar trainers/coaches

Sportverenigingen die onvoldoende vrijwilligers hebben of nog op zoek zijn naar vrijwilligers, hebben het vaakst een tekort aan trainers/coaches (figuur 2.8). Andere functies waarvoor verenigingen (soms) een vrijwilligerstekort hebben is de werving van sponsoren het organiseren van evenementen.

Figuur 2.8

Funcies en activiteiten waarvoor verenigingen (soms) een vrijwilligerstekort hebben

(in procenten, meerdere antwoorden mogelijk, n=119)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2024.

Verenigingen komen het minst vaak vrijwilligers tekort voor sportmedische zorg of als leider van een team (respectievelijk 8% en 9%).

Van de bestuursfuncties is er het vaakst een tekort aan vrijwilligers die andere bestuursfuncties uit willen voeren (43%) dan een van de kerntaken (voorzitter, penningmeester, secretaris). Een op de vijf verenigingen kan (soms) meer vrijwilligers gebruiken om het jeugdbestuur vorm te geven (19%).

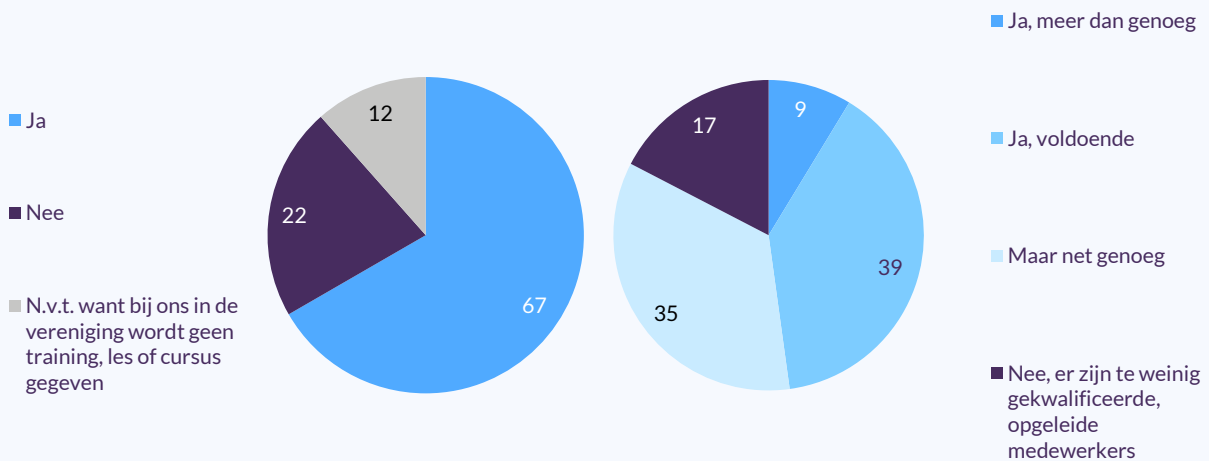
Twee derde heeft voldoende trainers

Bij twee derde van de verenigingen (67%) zijn voldoende trainers om trainingen, lessen of cursussen te verzorgen voor de leden ([figuur 2.9](#)). Een op de vijf verenigingen heeft een tekort aan trainers. Dit speelt vooral bij grote en middelgrote verenigingen. 12 procent van de verenigingen heeft geen trainers nodig. Deze verenigingen bieden geen trainingen, lessen of cursussen aan.

Figuur 2.9

Sportverenigingen met voldoende trainers (links) en/of gekwalificeerde, opgeleide trainers (rechts)

(in procenten, n=156 (links) en n=138 (rechts))

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2024.

Bij de helft van de verenigingen die trainingen, lessen of cursussen aanbieden zijn voldoende gekwalificeerde, opgeleide trainers aanwezig (48%, [figuur 2.9](#)). Bij een op de zes verenigingen (17%) is er een tekort aan gekwalificeerde, opgeleide trainers, een op de drie (35%) heeft er maar net genoeg. De krapte is het grootst bij de grote verenigingen en buitensportverenigingen (niet in figuur).

Twee op de vijf verenigingen heeft vacatures

Zes op de tien verenigingen heeft geen vacatures openstaan voor betaalde medewerkers of vrijwilligers (61%, zie [figuur 2.10](#)). Een kwart heeft enkele vacatures, maar niet voor cruciale functies binnen de vereniging (23%). Bij een op de zes verenigingen zorgen de vacatures wel voor moeilijkheden. Deze verenigingen hebben vacatures op cruciale posities (13%) of hebben te veel vacatures (3%). Vooral grote verenigingen komen in het gedrang door niet-ingevulde vacatures (niet in figuur).

Figuur 2.10

Vacatures voor betaalde medewerkers en vrijwilligers

(in procenten, n=156)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2024.

Een op de drie heeft een plan voor het behoud/werving van vrijwilligers

22 procent van de verenigingen heeft een actueel plan op papier staan over de omgang met vrijwilligers (niet in figuur). Bij 7 procent van de verenigingen ligt een dergelijk plan er, maar wordt dit in de praktijk niet altijd uitgevoerd. Zeven op de tien verenigingen geven aan geen plan te hebben. Een deel van deze verenigingen is momenteel bezig met de ontwikkeling van een vrijwilligersplan (36% van verenigingen zonder plan).

Grote verenigingen, buitensportverenigingen en verenigingen met een eigen sportaccommodatie zijn het vaakst in bezit van een actueel plan. Bij kleine verenigingen ontbreekt een plan over de omgang met vrijwilligers vaak en is men ook niet bezig met de ontwikkeling ervan.

Vier op de vijf verenigingen hebben volwaardig bestuur

Niet alle sportverenigingen in de gemeente Den Haag hebben een volwaardig bestuur (17%). Een op de acht verenigingen (13%) heeft een onvolwaardig bestuur. Een of twee van de kernfuncties (voorzitter, penningmeester, secretaris) worden bij deze verenigingen niet vervuld. Deze verenigingen missen het vaakst een secretaris. Zes verenigingen (4%) hebben helemaal geen bestuur. Geen van de kernfuncties is ingevuld.

Een deel van de verenigingen zonder bestuur of met een onvolwaardig bestuur geeft aan dat er geen behoefte is aan een volwaardig bestuur dat officieel wordt vastgelegd. De taken die de voorzitter, secretaris of penningmeester zou uitvoeren, worden door de leden of leiders gedaan. Bij andere verenigingen is er sprake van een gebrek aan interesse van leden om bestuursfuncties op zich te nemen, of zijn er geen geschikte kandidaten te vinden. Een drietal verenigingen is actief onder een andere rechtsvorm zonder bestuur. Eén van deze clubs wil dit jaar als vereniging of stichting verder gaan.

2.4 Beleid

Ruim de helft werkt planmatig

Zes op de tien sportverenigingen in Den Haag (62%) heeft de afgelopen vier jaar plannen of voornemens op papier gezet met betrekking tot het functioneren van de vereniging. Dit is vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde (63%). Met name grote verenigingen en buitensportverenigingen werken planmatig.

Twee derde had beleid over werving en behoud van vrijwilligers

Bij de verenigingen die planmatig werkten de afgelopen vier jaar was het meest voorkomende onderwerp in de plannen de werving en het behoud van vrijwilligers en verenigingskader ([figuur 2.11](#)). 69 procent van de verenigingen had dit opgenomen. Dit thema kwam vooral veel voor in de plannen van middelgrote en grote verenigingen (niet in figuur).

Het behoud en de werving van leden en sportiviteit, respect en een veilig sportklimaat was ook terug te vinden bij meer dan de helft van de verenigingen. Kleine en middelgrote verenigingen hadden vaker plannen over ledenbehoud en -werving, grote verenigingen over sportiviteit, respect en een veilig sportklimaat.

Figuur 2.11

Onderwerpen van beleidsplannen in de afgelopen vier jaar

(in procenten, meerdere antwoorden mogelijk, n=97)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2024.

Het onderwerp dat het minst aan bod kwam in de plannen van de verenigingen is samenwerking. Beleid omtrent samenwerkingen met andere sportverenigingen

(14%), niet-sportorganisaties (9%) en onderwijs (8%) was bij minder dan één op de zes verenigingen terug te vinden in de plannen.

Andere onderwerpen die verenigingen in hun beleidsplannen hadden staan, zijn het verbeteren van de veiligheid rondom de sportaccommodatie, verbouw of nieuwbouw van de sportaccommodatie en het uitbreiden van het sportaanbod.

Werving en behoud van leden voornaamste speerpunt

Ruim de helft van de sportverenigingen in Den Haag heeft ledenbehoud en/of -werving als speerpunt voor het aankomende jaar (58%, zie [figuur 2.12](#)). Vooral voor kleine en middelgrote verenigingen is dit een belangrijk speerpunt (niet in figuur).

Figuur 2.12

Speerpunten voor komend jaar

(in procenten, maximaal drie antwoorden mogelijk, n=156)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2024.

Werving en behoud van vrijwilligers en/of het verenigingskader is voor twee op de vijf verenigingen een speerpunt. Dit is vooral het geval bij middelgrote en grote verenigingen. Een derde van de verenigingen wil zich het komende jaar inzetten voor de sfeer en cultuur op en van de vereniging. Ook dit thema speelt vooral bij middelgrote en grote verenigingen.

Naast deze vaker genoemde thema's hebben de verenigingen in de gemeente Den Haag breed uiteenlopende speerpunten voor het komende jaar. Veel van deze speerpunten worden maar door enkele verenigingen genoemd. Opvallend is dat een aantal thema's, zoals financiën, beheer en onderhoud van de accommodatie en publiciteit, PR en communicatie door maar enkele verenigingen genoemd worden. In de plannen van de afgelopen jaren kwamen deze thema's nog veelvuldig voor ([figuur 2.11](#)).

Ontwikkeling aantal vrijwilligers grootste probleem

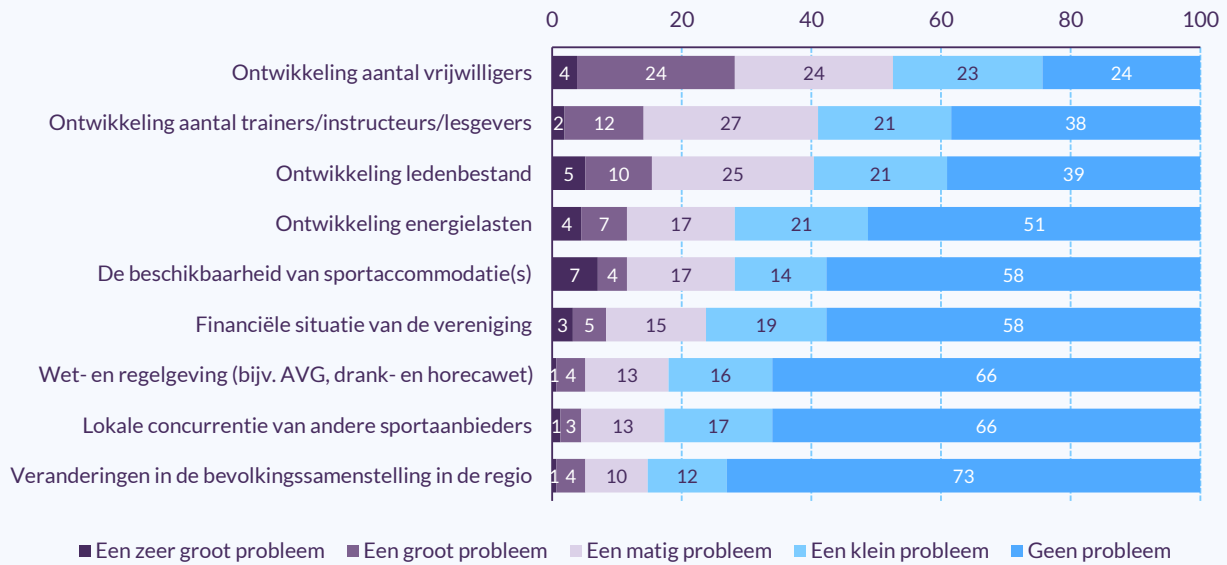
De meeste sportverenigingen in de gemeente ervaren ten minste op één thema een probleem. 6 procent geeft aan helemaal geen problemen te ervaren. Dit zijn vooral kleine verenigingen. De helft van de verenigingen ervaart ten minste één (zeer) groot probleem.

Drie op de tien verenigingen ervaren een (zeer) groot probleem met betrekking tot de ontwikkeling van het aantal vrijwilligers (28%, zie [figuur 2.13](#)). Bij de helft van de verenigingen zorgt dit voor matige of kleine problemen (47%). Vijf van de zes verenigingen waarvoor de ontwikkeling van het aantal vrijwilligers een zeer groot probleem vormt, geven aan dat dit het voortbestaan van de vereniging bedreigt (niet in figuur).

Het voornaamste knelpunt dat verenigingen daarbij noemen, is het werven van nieuwe vrijwilligers en bestuursleden. De verenigingen merken op dat de bereidheid vrijwilligerswerk te doen, terugloopt. Men wil wel sporten, maar heeft geen tijd of zin daarnaast nog een bijdrage te leveren aan de club. Gatens die ontstaan doordat vrijwilligers of bestuursleden stoppen, zijn steeds moeilijker op te vullen. Zeker als gaat om structureler vrijwilligerswerk.

Ontwikkelingen in het aantal trainers/instructeurs/lesgevers en ledenbestand leveren problemen op bij drie op de vijf verenigingen (respectievelijk 62% en 63%). Drie verenigingen ervaren zeer grote problemen door ontwikkelingen in het aantal trainers/instructeurs/lesgevers, 12 procent een groot probleem. Ontwikkelingen in het ledenbestand leveren bij 5 procent een zeer groot probleem en bij 10 procent een groot probleem op. Voor beide thema's geldt dat alle verenigingen met een zeer groot probleem het voortbestaan van de verenigingen erdoor bedreigd zien worden (niet in figuur).

Figuur 2.13
Ervaren problemen door sportverenigingen
 (in procenten, n=156)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2024.

Problemen door de ontwikkeling van het aantal trainers/instructeurs/lesgevers zijn vooral te herleiden tot een tekort aan (gediplomeerde) trainers, onvoldoende middelen om gediplomeerde trainers in te huren en opleidingen/cursussen voor geïnteresseerden die duur zijn en veel tijd kosten. Een terugloop in het aantal leden sinds de Covid pandemie, vergrijzing en moeilijkheden in het behouden van leden zorgen voor problemen met het ledenbestand.

Ontwikkeling van de energielasten leveren bij 11 procent van de vereniging (zeer) grote problemen op. Dit is vooral het geval bij grote verenigingen en verenigingen met een eigen accommodatie. De energiekosten zijn hard gestegen de laatste jaren en nemen een steeds grotere hap uit de begroting. Verenigingen kunnen de gestegen kosten maar beperkt doorberekenen aan de leden. Hierdoor blijven er minder middelen over om leuke activiteiten te organiseren of te investeren in verduurzaming.

Ruim de helft van de verenigingen ervaart geen enkel probleem door de beschikbaarheid van de sportaccommodatie. Dit is opvallend gezien de lage score op het criterium accommodatie. Bij 7 procent van de verenigingen levert het wel een zeer groot probleem op. Acht van de elf verenigingen met een zeer groot probleem geeft aan dat het probleem dusdanig is dat het voortbestaan van de vereniging erdoor in het geding komt. Het gaat zowel om binnen- als buitensportverenigingen en om verenigingen met en zonder eigen accommodatie. De verenigingen ervaren vooral problemen door een tekort aan velden of banen, onvoldoende sport specifieke faciliteiten, accommodaties die niet voldoen aan bondseisen en gebrek

aan een eigen clubhuis of kantine. Bij een aantal verenigingen hebben de problemen geleid tot het invoeren van een ledenstop of wachtlijst.

Twee op de vijf verenigingen ervaren een probleem door de financiële situatie van de vereniging. Bij 8 procent van de vereniging gaat het om een (zeer) groot probleem. Een aantal verenigingen heeft schulden of betalingsachterstanden door kostenstijgingen, de Covid pandemie of financiële tegenvallers bij uitbreiding of renovatie. Dit weegt zwaar op deze verenigingen, omdat het de relatie met crediteuren (soms ook leden) onder druk zet en reguliere activiteiten steeds moeilijker te organiseren zijn.

De sportverenigingen in Den Haag ervaren de minste problemen door wet- en regelgeving, lokale concurrentie van andere sportaanbieders en veranderingen in de bevolkingssamenstelling. (Ruim) twee derde ervaart op deze thema's geen enkel probleem (respectievelijk 66%, 66% en 73%). Op het gebied van wet- en regelgeving wordt vooral de complexiteit en de afschrikkende werking op vrijwilligers als probleem gezien. Problemen door veranderingen in de bevolkingssamenstelling zijn er vooral door vergrijzing en verschillen tussen de verenigingscultuur en de cultuur van de inwoners. Grote sportverenigingen, gratis sport- en beweegprogramma's in aandachtswijken en hoge concentratie aan sportverenigingen zorgen voor problematische concurrentie.

De helft van de verenigingen geeft aan dat het concurrentie ervaart (54%, niet in figuur). De verenigingen ervaren voornamelijk concurrentie van sportverenigingen in de buurt die dezelfde (29%) of een andere sport aanbieden (16%) en van commerciële sportaanbieders (15%).

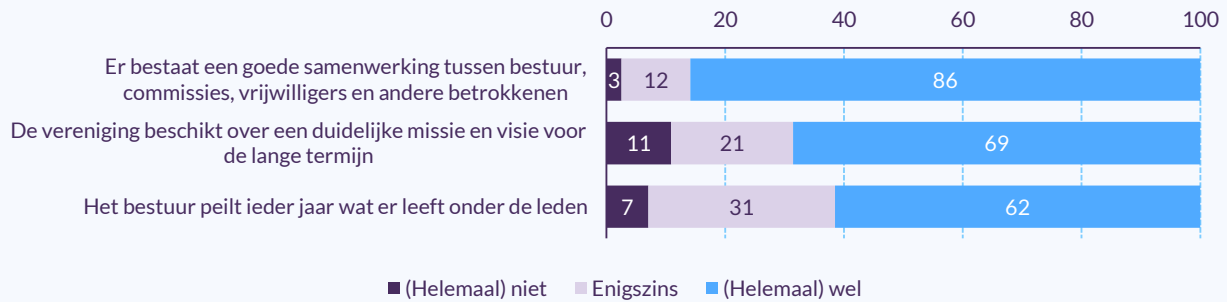
Twee derde heeft een visie voor de lange termijn

De meeste verenigingen geven aan dat er sprake is van een goede samenwerking tussen bestuur, commissies, vrijwilligers en andere betrokkenen (86%, zie [figuur 2.14](#)). Dit geldt in gelijke mate voor kleine, middelgrote en grote verenigingen (niet in figuur).

Twee derde van de sportverenigingen beschikt over een duidelijke missie en visie voor de lange termijn. Bij 11 procent van de verenigingen is hier (helemaal) geen sprake van. Dit zijn voornamelijk kleine sportverenigingen en verenigingen zonder eigen sportaccommodatie (niet in figuur).

Figuur 2.14
Stellingen over visie en interne samenwerking

(in procenten, n=156)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2024.

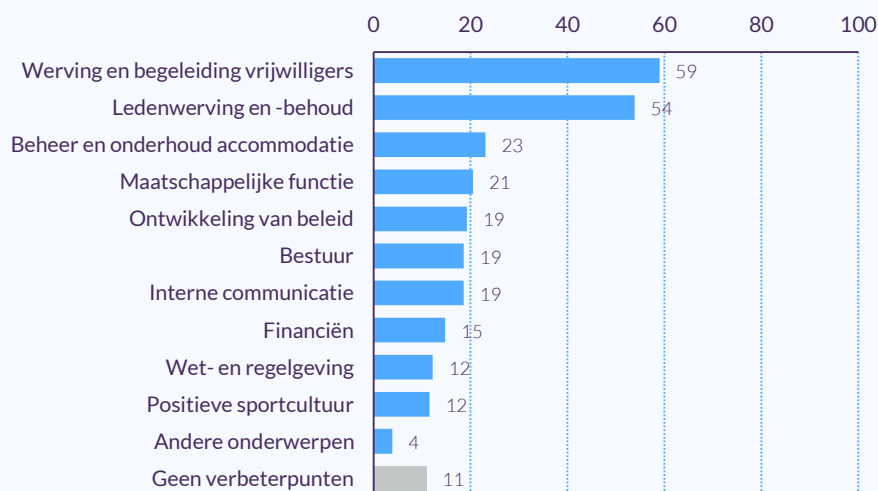
Bij zes op de tien verenigingen (62%) peilt het bestuur ieder jaar wat er leeft onder de leden. Een op de drie verenigingen (31%) doet dit enigszins. Vooral bij kleine en middelgrote verenigingen valt hier nog winst te behalen. Deze verenigingen geven vaker aan niet ieder jaar te onderzoeken wat er leeft onder de leden (niet in figuur).

Verbeterpunten sluiten aan bij speerpunten

We hebben de verenigingen gevraagd naar onderwerpen binnen de verenigingen die zij zelf als verbeterpunten zien. De meeste verenigingen vinden dat er ten minste één onderwerp is waarop verbetering mogelijk is (figuur 2.15). Met name kleine en middelgrote verenigingen geven aan geen verbeterpunten te hebben (niet in figuur).

Figuur 2.15
Inhoudelijke onderwerpen waarop verbetering mogelijk is, volgens verenigingen zelf

(in procenten, meerdere antwoorden mogelijk, n=156)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2024.

De twee verbeterpunten die de sportverenigingen het vaakst noemen, zijn de werving en begeleiding van vrijwilligers en de werving en het behoud van leden (respectievelijk 59% en 54%). Dit komt overeen met de speerpunten die de verenigingen hebben (zie [figuur 2.12](#)). De verenigingen willen inzetten op deze onderwerpen en zien ruimte voor verbetering.

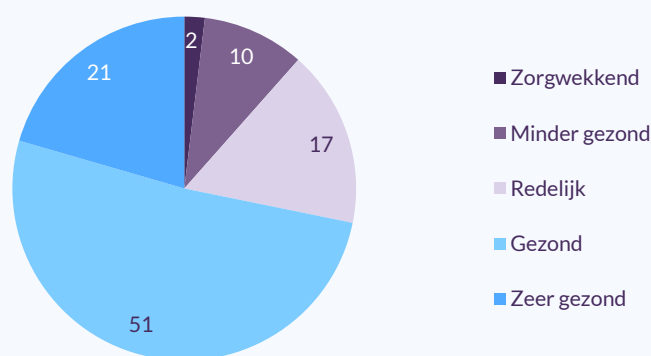
2.5 Financiën

Ruim twee derde is financieel gezond

72 procent van de sportverenigingen in de gemeente Den Haag omschrijft de eigen financiële positie als (zeer) gezond ([figuur 2.16](#)). Dit is vergelijkbaar met landelijke cijfers. Een op de zes verenigingen vindt de eigen financiën redelijk (17%).

Een op de tien verenigingen heeft volgens eigen zeggen een minder gezonde financiële situatie. Bij drie verenigingen is de situatie zorgwekkend. Deze verenigingen gaven eerder al aan een (zeer) groot probleem met de financiën te hebben. Het zijn zowel grote als kleine verenigingen die aangeven financieel niet gezond te zijn (niet in figuur).

Figuur 2.16
Eigen inschatting financiële positie
(in procenten, n=156)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2024.

Een op de tien verenigingen heeft schulden of betalingsachterstanden (10%, niet in figuur). Dit zijn met name grote verenigingen. De meerderheid van de sportverenigingen heeft geen schulden of betalingsachterstanden (90%, niet in figuur).

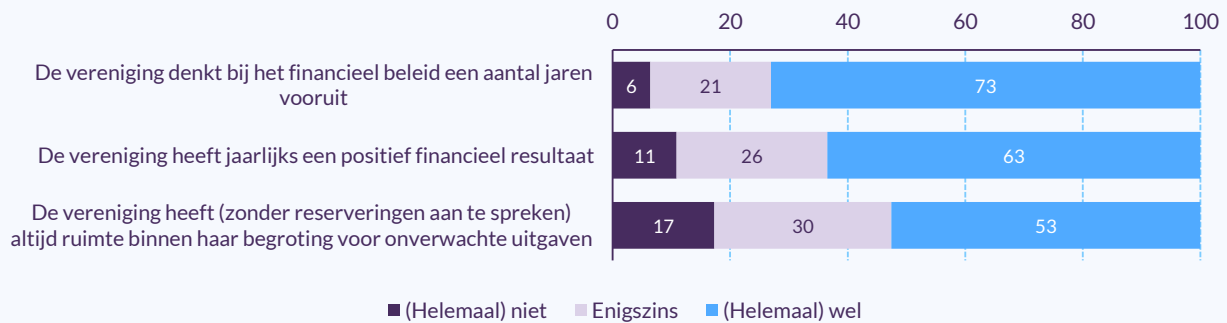
Over het algemeen zijn de verenigingen positief over de verwachte ontwikkeling van de financiële positie. 8 procent verwacht over twee jaar zorgwekkende of minder gezonde financiën te hebben. Dit zijn vooral verenigingen die de huidige

situatie ook al als zorgwekkend of minder gezond beschrijven. Twee derde gaat ervan uit dat de financiële positie dan (zeer) gezond is.

Een op de zes heeft geen ruimte voor onverwachte uitgaven

De helft van de verenigingen heeft, zonder reserveringen aan te spreken, altijd ruimte binnen de begroting voor onverwachte uitgaven (figuur 2.17). Bij een op de zes verenigingen (17%) is hier (helemaal) geen sprake van. Dit zijn met name kleine verenigingen (niet in figuur).

Figuur 2.17
Stellingen over financiën
(in procenten, n=156)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2024.

Drie kwart van de sportverenigingen (73%) denkt bij het vormgeven van financieel beleid een aantal jaren vooruit. Bij 6 procent van de verenigingen is dit (helemaal) niet het geval. Dit zijn met name kleine verenigingen (niet in figuur).

Twee derde van de verenigingen (63%) behaalt jaarlijks een positief resultaat. Een kwart (26%) doet dit enigszins en een op de tien (helemaal) niet (11%). Zowel grote als kleine verenigingen geven aan niet ieder jaar een positief resultaat te halen (niet in figuur).

2.6 Accommodatie

De helft van de sportverenigingen in dit onderzoek (51%) heeft een eigen sportaccommodatie of -complex en een eigen kantine. Vooral grote sportverenigingen en buitensportverenigingen hebben vaak de beschikking over eigen voorzieningen. Een op de tien verenigingen (10%) heeft een eigen sportaccommodatie of -complex, maar geen eigen kantine. Enkele verenigingen (3%) hebben een eigen kantine, maar geen eigen sportaccommodatie of -complex.

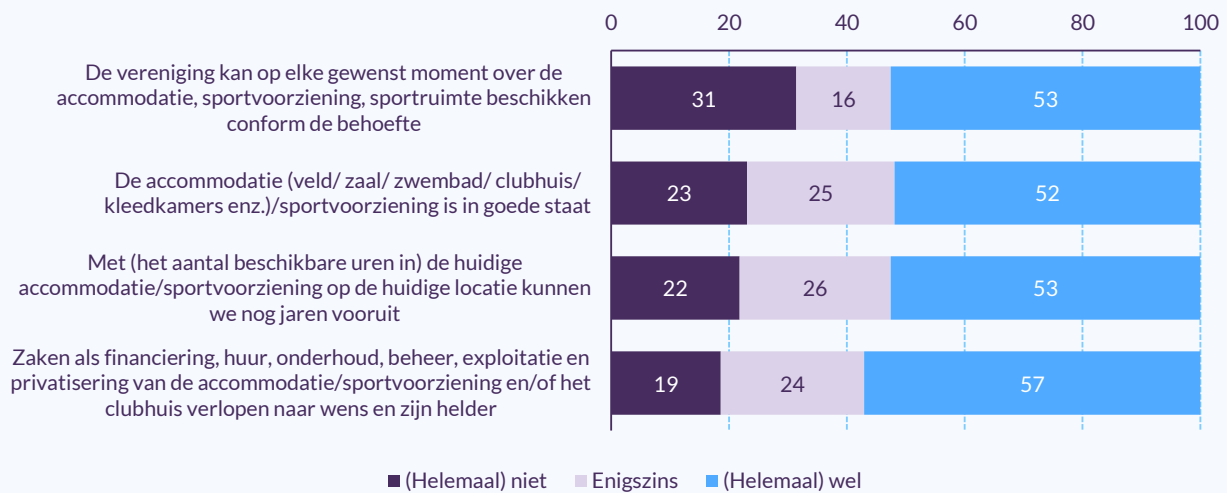
Twee op de vijf verenigingen (37%) heeft geen eigen sportaccommodatie of -complex en geen eigen kantine tot haar beschikking. Dit is met name het geval bij kleine verenigingen en binnensportverenigingen.

Een derde kan niet conform behoefte gebruik maken van sportaccommodatie

De helft van de sportverenigingen in Den Haag geeft aan op ieder moment en conform behoefte over de sportaccommodatie of -voorziening te kunnen beschikken (53%, zie [figuur 2.18](#)). Bij een derde van de verenigingen (31%) is dit niet het geval. Zij geven aan niet conform behoefte en op het gewenste tijdstip gebruik te kunnen maken van een sportaccommodatie. Vooral bij verenigingen zonder eigen accommodatie en binnensportverenigingen is dit een probleem (niet in figuur). Dit zijn vaak kleine verenigingen.

Figuur 2.18
Stellingen over de sportaccommodatie

(in procenten, n=156)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2024.

De helft van de verenigingen is tevreden over de staat van de sportaccommodatie die ze gebruiken (52%). Een kwart van de verenigingen is dit enigszins. Volgens 23 procent van de verenigingen verkeren de accommodaties (helemaal) niet in een goede staat. Opvallend is dat verenigingen met een eigen accommodatie vaker ontevreden zijn over de staat van de sportaccommodatie dan verenigingen zonder eigen accommodatie (niet in figuur).

53 procent van de verenigingen denkt nog jaren vooruit te kunnen op de huidige locatie en met de huidige sportaccommodatie. Een kwart van de verenigingen geeft aan dat dit enigszins het geval is (26%). Een op de vijf verenigingen geeft aan dat de huidige accommodatie en het aantal beschikbare uren niet aansluit bij de toekomstige behoefte (22%). Met name de grote sportverenigingen en buitensportverenigingen zien knelpunten ontstaan richting de toekomst (niet in figuur).

Ruim de helft van de sportverenigingen geeft aan dat zaken als financiering, onderhoud en beheer van de sportaccommodatie die ze gebruiken naar wens

verloopt en helder zijn (57%). Een op de vijf verenigingen is hierover (helemaal) niet tevreden (19%). Afspraken zijn voor deze verenigingen niet naar wens of niet helder. Met name bij buitensportverenigingen is dit het geval (niet in figuur).

Ten opzichte van de verenigingsmonitor van 2022 zijn de antwoorden op de vier stellingen maar minimaal veranderd. Slechts enkele procentpunten vormen het verschil. De grootste verandering heeft plaatsgevonden in de waardering van de staat van de accommodaties. In 2022 vond 15 procent de accommodatie (helemaal) niet in goede staat, in 2024 is dit 22 procent.

Drie kwart verantwoordelijk voor meerjarenonderhoud

Drie kwart van de verenigingen (73%) met een eigen sportaccommodatie is verantwoordelijk voor het meerjarenonderhoud van ten minste een deel van de eigen accommodatie (figuur 2.19). Grote en middelgrote verenigingen met een eigen sportaccommodatie zijn vaker verantwoordelijk voor groot onderhoud dan kleine verenigingen met een eigen accommodatie.

Figuur 2.19

Verantwoordelijkheid voor meerjarenonderhoud aan sportaccommodaties door verenigingen

(in procenten, meerdere antwoorden mogelijk, n=94)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2024.

Met meerjarenonderhoud wordt het groot onderhoud bedoeld, zoals bijvoorbeeld het vervangen van een Cv-ketel of kozijnen. Klein, dagelijks onderhoud, zoals het vervangen van lampen, hang- en sluitwerk of het schilderen van kozijnen, hoort hier niet bij.

Twee derde van de verenigingen met een eigen accommodatie is zelf verantwoordelijk voor groot onderhoud aan het clubgebouw (65%). De helft van de verenigingen moet zelf het meerjarenonderhoud aan de kleedkamers regelen.

Verenigingen met een eigen accommodatie dragen het minst vaak de verantwoordelijkheid voor het onderhoud aan binnensportaccommodaties (11%). Dit komt mede doordat veel binnensportverenigingen geen eigen sportaccommodatie hebben (niet in figuur).

Twee derde van de verenigingen (70%) die de verantwoordelijkheid draagt voor het meerjarenonderhoud aan (een deel van) de sportaccommodatie heeft hiervoor een planning opgesteld (niet in figuur). Grote verenigingen die grootonderhoud verzorgen hebben vaker een planning dan kleine en middelgrote verenigingen.

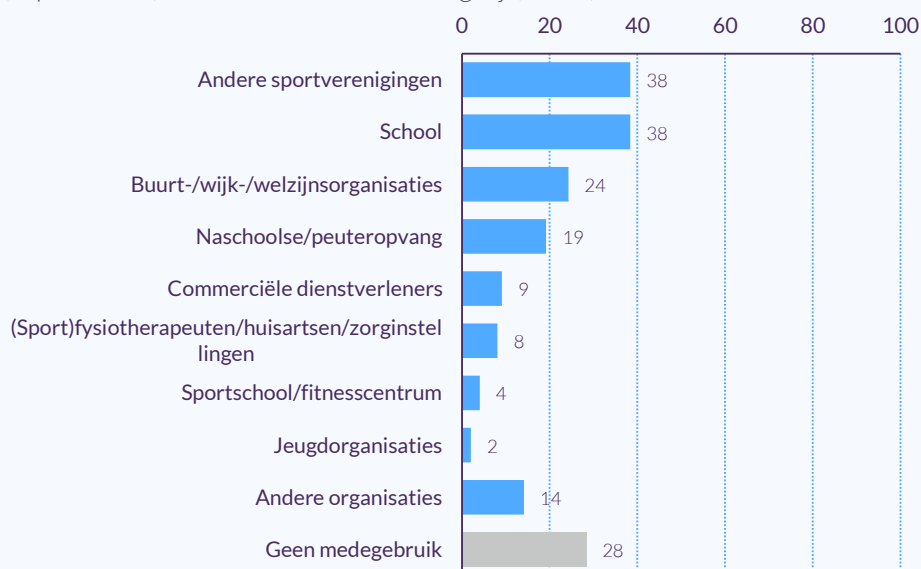
Medegebruik van accommodatie bij drie kwart van de verenigingen

Bij drie kwart van de verenigingen met een eigen sportaccommodatie (72%) en/of een eigen kantine vindt medegebruik plaats door andere organisaties (figuur 2.20). Dit gebeurt vaker bij verenigingen met een eigen accommodatie en eigen kantine dan bij verenigingen met alleen een eigen accommodatie of een eigen kantine (niet in figuur). Medegebruik komt vaker voor bij buitensportaccommodaties dan bij binnensportaccommodaties (niet in figuur).

De meest voorkomende vorm van medegebruik van accommodaties van sportverenigingen uit Den Haag is gebruik door andere sportverenigingen of scholen (beide 38%). Het medegebruik van de sport-, club- of kledaccommodatie met andere sportverenigingen komt vooral voor bij kleine sportverenigingen (niet in figuur). Medegebruik door scholen vindt met name plaats bij accommodaties van grote sportverenigingen (niet in figuur).

Figuur 2.20
Medegebruik van sport-, club- en kledaccommodaties

(in procenten, meerdere antwoorden mogelijk, n=99)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2024.

Medegebruik bij sportverenigingen vindt het minst plaats met sportscholen/fitnesscentra en jeugdorganisaties. Dit gebeurt maar bij enkele verenigingen (respectievelijk 4% en 2%). Andere organisaties die gebruik maken van sportaccommodaties van de sportverenigingen zijn onder andere de veiligheidsregio, het beroepsonderwijs, de BOA en politieopleiding en sportbonden.

Bij drie kwart van de organisaties van wie de accommodatie ook gebruikt wordt door andere organisaties is er sprake van onderhuur met ten minste één van de medegebruikers. Afspraken over het medegebruik door de organisaties zijn vastgelegd in een huurovereenkomst. Dit is het vaakst het geval bij medegebruik door andere sportverenigingen en naschoolse/peuteropvang (respectievelijk 35% en 24%, niet in figuur). Bij medegebruik door scholen is minder vaak sprake van onderhuur en een huurovereenkomst (15%).

Maatschappelijke oriëntatie

Om meer inzicht te krijgen in de bredere maatschappelijke oriëntatie van sportverenigingen buiten het aanbieden van regulier sportaanbod hebben we de index maatschappelijke oriëntatie ontwikkeld. In dit hoofdstuk bespreken we de resultaten van de verenigingen in Den Haag daarop.

De index bestaat uit twee criteria: maatschappelijke activiteit en maatschappelijke intentie. Maatschappelijke activiteit staat voor de mate waarin verenigingen actief een maatschappelijke rol vervullen. Maatschappelijke intentie staat voor de houding van verenigingen ten opzichte van een actieve bredere maatschappelijke rol.

De score per criterium delen we in onvoldoende, matig, voldoende of goed in. De scores van de twee criteria bepalen de mate van brede maatschappelijke oriëntatie van een vereniging. Zie bijlage 1 voor meer uitleg over de methode.

3.1 Maatschappelijke oriëntatie verenigingen

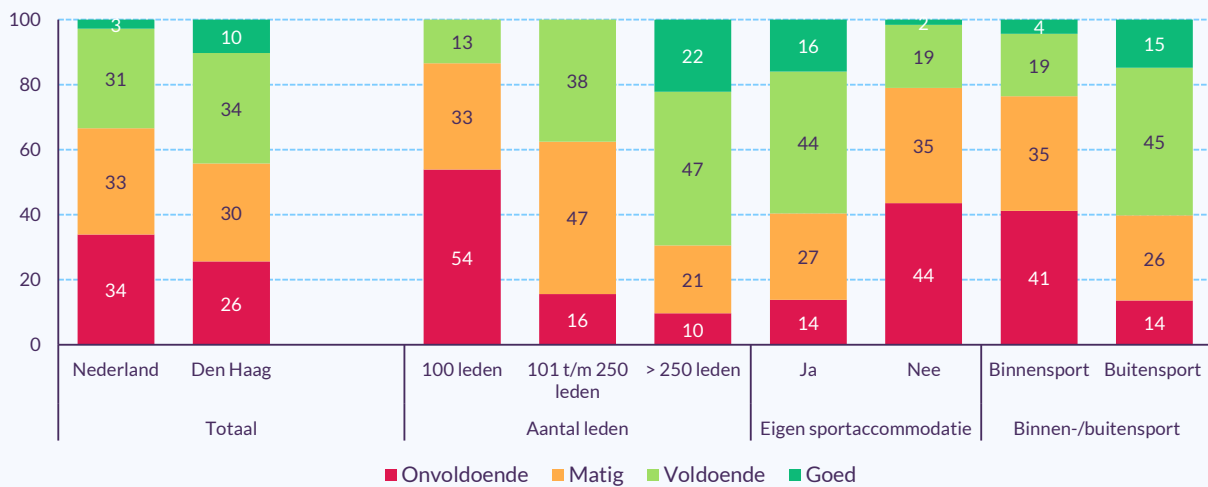
Bijna de helft van de verenigingen is maatschappelijk georiënteerd

44 procent van de sportverenigingen in Den Haag scoort voldoende of goed op maatschappelijke oriëntatie (figuur 3.1). Deze verenigingen zijn maatschappelijk betrokken en willen dit in de toekomst ook blijven. Een kwart van de verenigingen (26%) scoort onvoldoende, drie op de tien scoort matig. De verenigingen in Den Haag scoren hoger dan het landelijk gemiddelde. In Nederland is 34 procent van de verenigingen maatschappelijk georiënteerd.

Figuur 3.1

Maatschappelijke oriëntatie sportverenigingen gemeente Den Haag

(in procenten, n=156)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2024.

De grote sportverenigingen scoren vaker voldoende of goed op maatschappelijke oriëntatie (69%) dan de middelgrote (38%) en kleine verenigingen (13%). Geen enkele kleine of middelgrote vereniging scoort goed op de index maatschappelijke oriëntatie. Ook landelijk zijn het vaker kleine verenigingen die onvoldoende of matig scoren.

Verenigingen zonder eigen sportaccommodatie scoren vaker matig of onvoldoende (79%) dan verenigingen met een eigen accommodatie (40%). Een vergelijkbaar verschil in scores is te zien tussen binnensport- en buitensportverenigingen (respectievelijk 66% en 40% matig of onvoldoende). Dit komt ook overeen met het landelijke beeld.

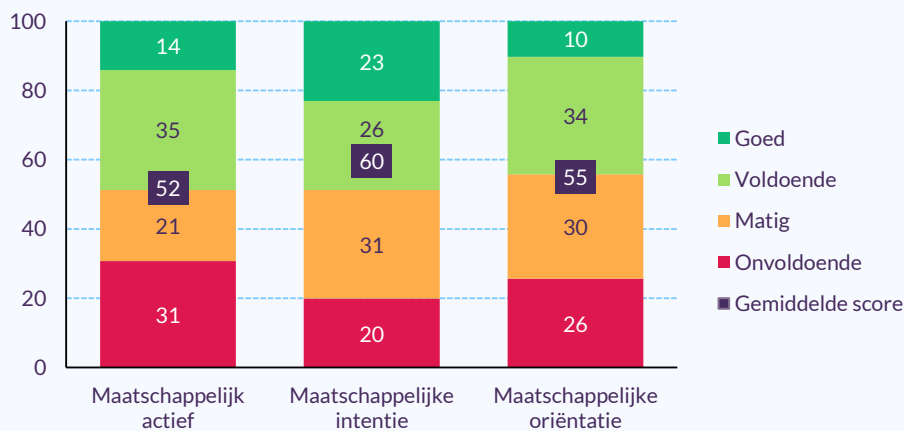
Helft van de verenigingen is maatschappelijk actief

Volgens de criteria van maatschappelijke activiteit is 49 procent van de sportverenigingen in Den Haag voldoende of goed maatschappelijk actief ([figuur 3.2](#)). Landelijk is dit 37 procent. Dit zijn vaker grote sportverenigingen en verenigingen met een eigen sportaccommodatie (niet in figuur). Een op de drie verenigingen scoort onvoldoende op het criterium maatschappelijke activiteit.

Figuur 3.2

Verdeling scores op criteria van maatschappelijke oriëntatie

(in procenten, n=156)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2024.

Maatschappelijke activiteiten nemen naar verwachting toe

De helft van de verenigingen heeft een positieve houding tegenover een bredere maatschappelijke oriëntatie van hun vereniging ([figuur 3.2](#)). Deze verenigingen scoren voldoende of goed op het criterium maatschappelijke intentie. Ten opzichte van het landelijk gemiddelde (26% voldoende of goed) scoren de verenigingen in Den Haag hoog.

De andere helft van de verenigingen scoort matig (31%) of onvoldoende (20%) op maatschappelijke intentie. Kleine verenigingen, verenigingen zonder eigen

sportaccommodatie en binnensportverenigingen behoren vaker tot deze groep (niet in figuur).

Verenigingen met voldoende of goede maatschappelijke intentie zijn vaak al maatschappelijk actief (76% goed of voldoende op maatschappelijke activiteit). Een op de negen verenigingen (12%) is nu nog niet actief, maar heeft wel de intentie om dit te worden.

Maatschappelijke oriëntatie van verenigingen afgenomen

Ten opzichte van twee jaar geleden is de maatschappelijke oriëntatie van de sportverenigingen in Den Haag licht gedaald. In 2022 scoorde 49 procent van de verenigingen voldoende of goed, in 2024 44 procent.

Deze afname komt vooral doordat de verenigingen minder hebben gescoord op maatschappelijke intentie. Dit is terug te zien in een vergelijking van de scores van de verenigingen die aan beide monitoren deelnamen (-8%) en in het verschil tussen de scores van de verenigingen die maar één keer deelnamen (-1%).

De verenigingen die alleen in 2024 meededen, scoren beter op maatschappelijke activiteit dan de verenigingen die alleen in 2022 meededen. Dit zorgt ervoor dat de Haagse sportverenigingen gezamenlijk een hogere score behalen op maatschappelijke activiteit dan in 2022. De maatschappelijke activiteit van de verenigingen die beide keren meededen is ongeveer gelijk gebleven.

3.2 Samenwerking

Meeste verenigingen werkten afgelopen jaar samen met organisaties

Het afgelopen jaar heeft 88 procent van de sportverenigingen in de gemeente Den Haag samengewerkt met één of meerdere organisaties, verenigingen of instanties ([figuur 3.3](#)). Kleine sportverenigingen werkten minder samen. Een kwart van de kleine sportverenigingen (25%) geeft aan dit niet te hebben gedaan het afgelopen jaar.

De sportverenigingen werkten het meest samen met de gemeente. Ruim de helft van de verenigingen (58%) heeft het afgelopen jaar ten minste één maal met de gemeente Den Haag samengewerkt. Vooral grote en middelgrote verenigingen deden dit. Andere organisaties waar veel verenigingen mee samenwerkten het afgelopen jaar zijn andere sportverenigingen, sportbonden en scholen (respectievelijk 54%, 51% en 51%).

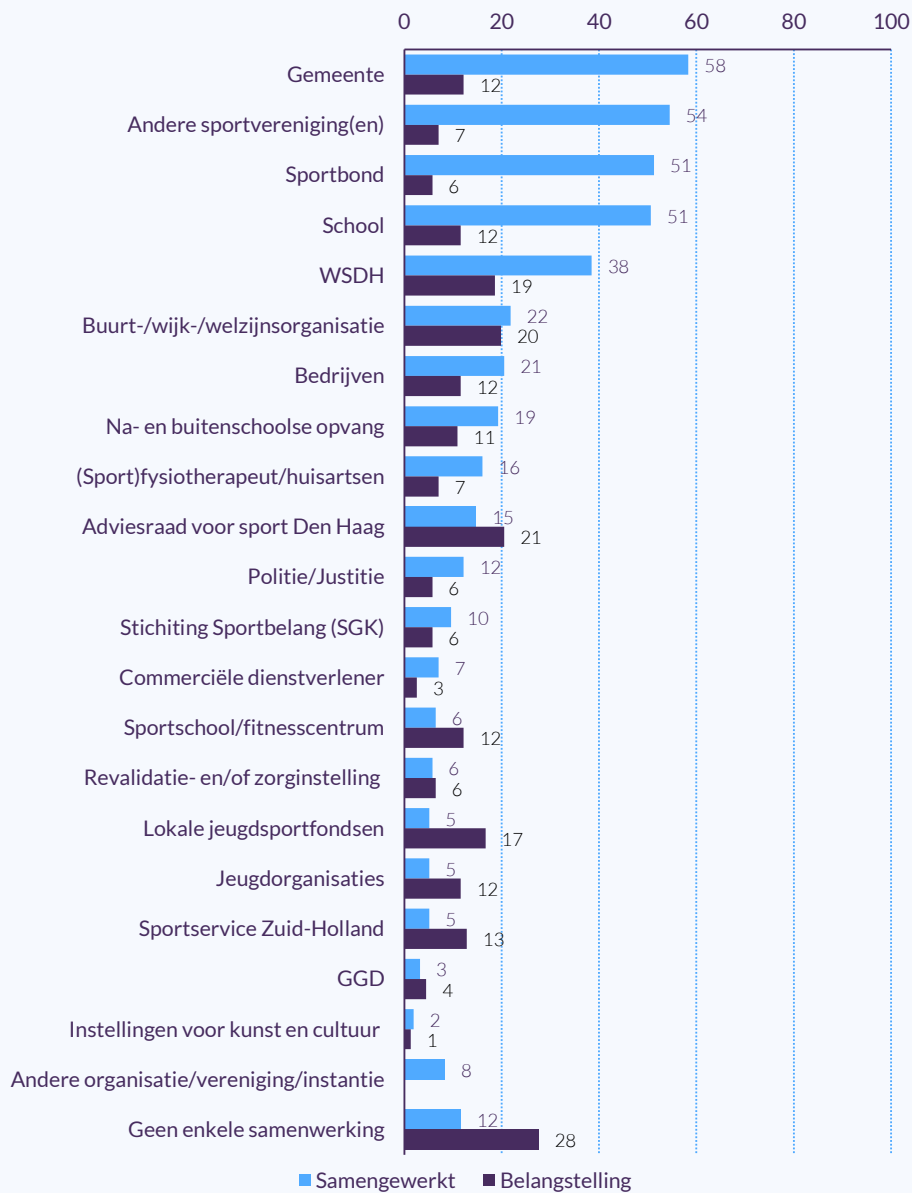
De sportverenigingen uit Den Haag werkten het afgelopen jaar het minst samen met instellingen voor kunst en cultuur (2%), de GGD (3%), Sportservice Zuid-Holland (5%), jeugdorganisaties (5%) en lokale jeugdsportfondsen (5%).

Andere organisaties die sportverenigingen noemen, zijn onder meer de brandweer, Gehandicaptensport Nederland, Veiligheidsregio Haaglanden, een personeelsvereniging van een overheidsinstantie en de Laureus stichting.

Figuur 3.3

Organisaties waar sportverenigingen het afgelopen jaar mee hebben samengewerkt en waar ze interesse in hebben om mee samen te werken

(in procenten, meerdere antwoorden mogelijk, n=156)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2024.

Drie kwart heeft interesse in nieuwe samenwerkingen

De verenigingen zijn over het algemeen positief over de samenwerkingen. De meeste verenigingen geven aan dat ze bestaande samenwerkingen willen voortzetten (70%) of intensiveren (29%) (niet in figuur). Vier verenigingen geven aan dat ze één van de samenwerkingsverbanden willen stoppen. Dit zijn twee samenwerkingen met WSDH, één met een sportbond en één met een sportschool/fitnesscentrum.

Drie kwart van de verenigingen heeft belangstelling om met ten minste één nieuwe organisatie te gaan samenwerken (**figuur 3.3**). De adviesraad voor sport Den Haag, buurt-/wijk-/welzijnsorganisaties, en WSDH genieten de meeste belangstelling van de sportverenigingen. Voor deze organisaties geldt dat een op de vijf verenigingen een nieuwe samenwerking met ze wil aangaan.

Ook een aantal organisaties waar nu nog nauwelijks mee samengewerkt wordt door sportverenigingen staan in de belangstelling. Er is vooral interesse om te gaan samenwerken met lokale jeugdsportfondsen (17%), Sportservice Zuid-Holland (13%), jeugdorganisaties (12%) en sportscholen/fitnesscentra (12%).

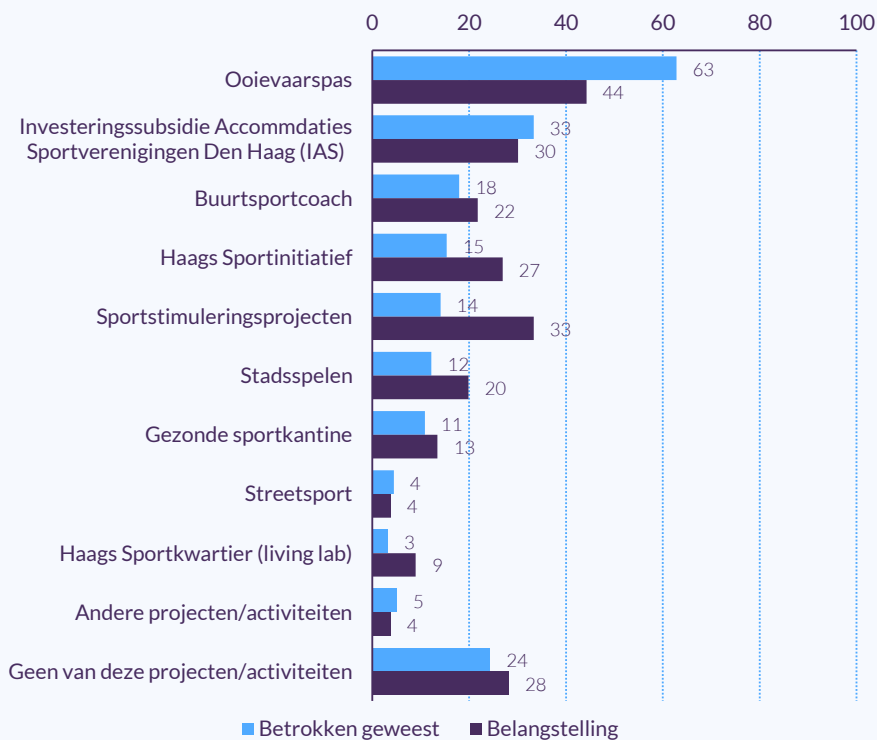
Drie kwart betrokken bij projecten

Het afgelopen jaar is 76 procent van de sportverenigingen betrokken geweest bij ten minste één sportproject, -functionaris, -activiteit of -regeling (**figuur 3.4**). Kleine verenigingen zijn minder vaak betrokken geweest dan grote verenigingen (48% vs 8%, niet in figuur). Dit geldt ook voor binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen sportaccommodatie (niet in figuur).

Figuur 3.4

Betrokkenheid bij projecten/functionarissen/activiteiten/regelingen

(in procenten, meerdere antwoorden mogelijk, n=156)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2024.

De betrokkenheid was het grootst bij de Ooievaarspas. Bijna twee derde van de verenigingen was hierbij aangesloten (63%). Grote verenigingen deden vaker mee

dan kleine en middelgrote verenigingen (respectievelijk 78%, 53% en 48%, niet in figuur).

Een op de drie sportverenigingen (33%) maakte afgelopen jaar gebruik van de Investeringssubsidie Accommodaties Sportverenigingen Den Haag. Ongeveer een op de zes verenigingen was betrokken bij de buurtsportcoach (18%), het Haags Sportinitiatief (15%) en sportstimuleringsprojecten (14%).

Streetsport en living lab Haags Sportkwartier zijn de projecten waarbij de minste verenigingen betrokken waren (respectievelijk 4% en 3%). Andere projecten waar verenigingen aan deelnamen zijn onder andere schoolsporttoernooien of -competities, living lab Scheveningen en Stichting Leergeld.

Belangstelling voor sportstimuleringsprojecten

De belangstelling om komend jaar betrokken te worden of te blijven bij een sportproject, -functionaris, -activiteit of -regeling is wat lager dan de betrokkenheid van afgelopen jaar. 28 procent van de sportverenigingen heeft geen belangstelling ([figuur 3.4](#)). Dit zijn zowel verenigingen die nu nog niet betrokken zijn als verenigingen die wel betrokken zijn (niet in figuur).

De daling in belangstelling is terug te zien bij de Ooievaarspas. Minder dan de helft van de verenigingen (44%) heeft interesse om betrokken te worden of blijven bij dit project. Dit is een daling van 30 procent. Toch is dit nog steeds het project dat het meest in de belangstelling van de verenigingen staat.

Er zijn ook een aantal projecten, functionarissen, activiteiten en regelingen die meer belangstelling krijgen van de verenigingen dan dat er nu betrokken zijn. Vooral het Haags Sportinitiatief (27% t.o.v. 15%), sportstimuleringsprojecten (33% t.o.v. 14%) en de stadsspelen (20% t.o.v. 12%) kunnen op veel meer interesse rekenen. Dit komt vooral door de belangstelling van kleine verenigingen (niet in figuur).

3.3 Aanbod

Drie kwart heeft aanbod voor niet-leden

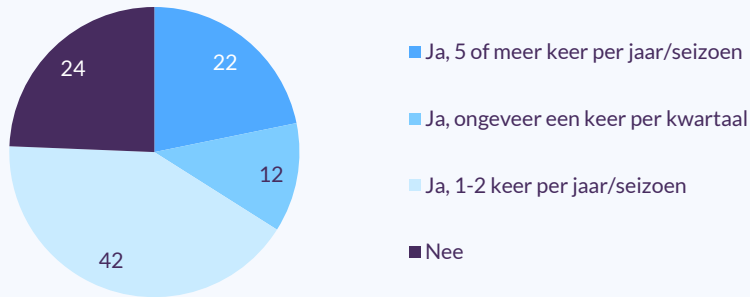
76 procent van de sportverenigingen in gemeente Den Haag organiseerde het afgelopen jaar/seizoen ten minste één keer een (sport)activiteit waaraan ook niet-leden deel konden nemen ([figuur 3.5](#)). Bij twee op de vijf verenigingen (42%) bleef het aanbod beperkt tot één of twee keer. Een op de vijf verenigingen (22%) organiseerde veel vaker activiteiten voor niet-leden. Zij deden dit minimaal vijf keer het afgelopen jaar/seizoen.

Een kwart van de verenigingen (24%) had het afgelopen jaar/seizoen geen (sport)aanbod voor niet-leden. Dit was vaker het geval bij kleine verenigingen, binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen sportaccommodatie (niet in figuur).

Figuur 3.5

Organiseren van (sport)activiteiten waarbij deelname openstond voor niet-leden

(in procenten, n=156)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2024.

De meeste verenigingen (80%) organiseerden het afgelopen jaar naast het reguliere sportaanbod ook andere activiteiten voor de eigen leden. Bijna alle grote verenigingen deden dit, tegenover de helft van de kleine verenigingen (respectievelijk 97% en 56%, niet in figuur). Enkele voorbeelden van activiteiten die de verenigingen organiseerden zijn nieuwjaarsborrels, (jeugd)kampen, pubquizen en barbecues.

Ruim de helft heeft aandacht voor nieuwe sport- en spelactiviteiten

57 procent van de sportverenigingen in de gemeente Den Haag is actief met het introduceren van (nieuwe) sport- en spelactiviteiten voor nieuwe/potentiële leden ([figuur 3.6](#)). Iets meer dan de helft doet dit voor de eigen leden (55%). Verenigingen zijn veel minder bezig met het introduceren van (nieuwe) sport- en spelactiviteiten voor specifieke doelgroepen. De helft van de verenigingen is hier niet actief mee bezig (50%). Een op de acht doet dit zeer actief (13%).

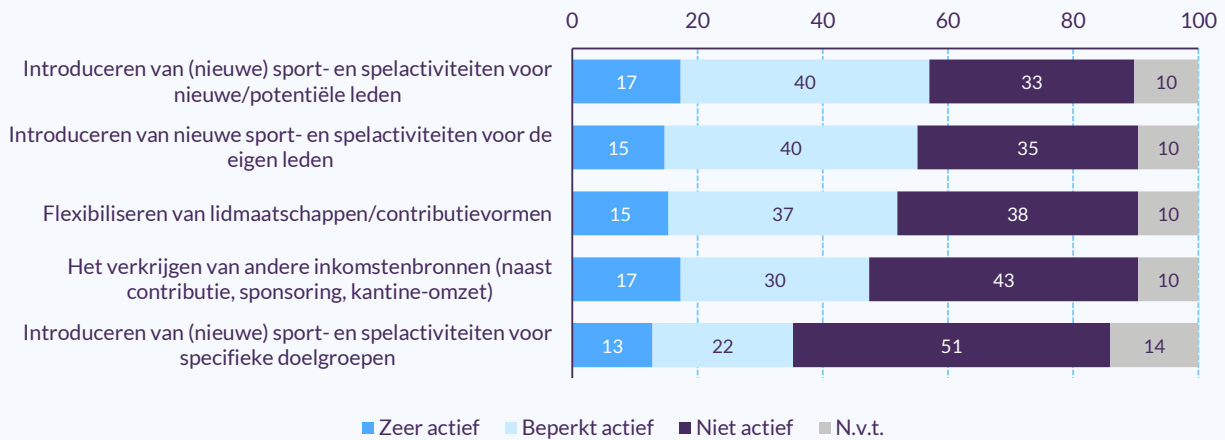
De helft van de verenigingen is actief met het flexibiliseren van lidmaatschappen/contributievormen (52%). Dit speelt vooral bij verenigingen met een eigen sportaccommodatie (niet in figuur).

Iets minder dan de helft is actief met het verkrijgen van andere inkomstenbronnen (47%). Grote verenigingen zijn hier vaker mee bezig dan middelgrote en kleine verenigingen (niet in figuur). Dit geldt ook voor sportverenigingen met een eigen accommodatie en kantine.

Figuur 3.6

Aanbieden van activiteiten voor leden en niet-leden

(in procenten, n=156)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2024.

Een derde biedt voorzieningen voor niet-leden

Een derde van de verenigingen stelt haar faciliteiten en/of voorzieningen ook beschikbaar voor niet-leden en andere organisaties (35%, niet in figuur). Dit is met name het geval bij grote verenigingen en verenigingen met een eigen accommodatie en/of kantine. Multifunctionele inzet van de sportruimte (15%) en het aanbieden van kinderopvang of werk-/huiswerk-/vergaderruimtes (beide 11%) komt het vaakst voor.

Drie op de tien verenigingen wil de komende jaren faciliteiten of voorzieningen (blijven) aanbieden (30%, niet in figuur). Het multifunctioneel inzetten van sportfaciliteiten (13%) en het aanbieden van werk-/huiswerk-/vergaderruimtes (12%) geniet de meeste belangstelling van de verenigingen.

3.4 Maatschappelijke betrokkenheid

Drie kwart ziet maatschappelijke verantwoordelijkheid voor sportverenigingen

77 procent van de sportverenigingen in gemeente Den Haag zijn het (helemaal) eens met de stelling dat sportverenigingen een maatschappelijke functie hebben. Vier verenigingen zijn het (helemaal) oneens (2%). Dit zijn drie kleine en één grote sportvereniging. Alle andere verenigingen zijn het enigszins eens met de stelling.

Toch vindt een op de drie verenigingen (35%) dat ze er vooral zijn om hun leden te laten sporten. Dit sentiment leeft meer bij kleine verenigingen dan bij grote verenigingen. 29 procent van de verenigingen vindt het tegenovergestelde. Zij vinden het wel belangrijk dat een sportvereniging een bredere blik heeft dan enkel de sport- en beweegactiviteiten die ze organiseren. Dit zijn vooral middelgrote en grote sportverenigingen.

Verenigingen zijn vooral bezig met veilig sportklimaat en (sociale) veiligheid

Ondanks dat de meeste verenigingen aangeven dat sportverenigingen een maatschappelijke functie hebben, voeren niet alle verenigingen activiteiten uit op maatschappelijke thema's. Ruim de helft van de verenigingen (56%) voert op ten minste één maatschappelijk thema activiteiten uit (niet in figuur). Kleine verenigingen zijn hier minder mee bezig dan grote verenigingen.

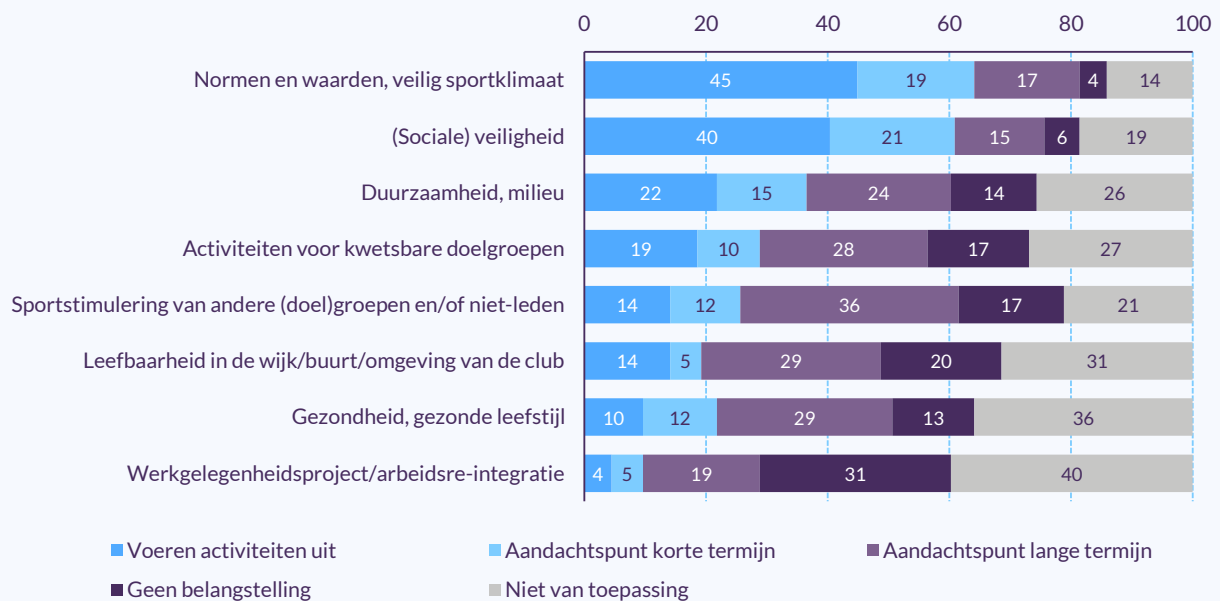
54 procent van de sportverenigingen heeft één of meerdere maatschappelijke thema's als aandachtspunt voor de korte termijn. Op de lange termijn geldt dit voor 89 procent van de verenigingen.

De maatschappelijke thema's waar de meeste sportverenigingen in Den Haag activiteiten op uitvoeren zijn normen en waarden/veilig sportklimaat en (sociale) veiligheid (respectievelijk 45% en 40%, zie [figuur 3.7](#)). Vooral veel grote verenigingen zijn actief op deze onderwerpen (beide 88%, niet in figuur). Een op de drie verenigingen heeft normen en waarden/veilig sportklimaat en/of (sociale) veiligheid als aandachtspunt voor de korte of lange termijn (beide 36%).

Figuur 3.7

Aandachtspunten maatschappelijke thema's voor sportverenigingen

(in procenten, n=156)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2024.

Een op de vijf verenigingen is actief met duurzaamheid en milieu (22%) of voert activiteiten uit voor kwetsbare doelgroepen (19%). Een op de zeven is bezig met sportstimulering en/of de leefbaarheid in de omgeving (beide 14%). Op korte termijn is het aandeel verenigingen dat activiteiten uit wil gaan voeren op deze thema's nog beperkt (tussen de 5% en 15%). Op lange termijn zijn de thema's aandachtspunten voor meer verenigingen (tussen de 24% en 36%).

Werkgelegenheid en arbeidsre-integratie is het minst populaire maatschappelijke thema onder de sportverenigingen. Zeven verenigingen (4%) voeren hierop activiteiten uit. Acht verenigingen (5%) noemen het een aandachtspunt voor korte termijn. Dit zijn grote verenigingen, die bijna allemaal een eigen accommodatie hebben (niet in figuur). Ruim twee derde van de verenigingen geeft aan geen belangstelling te hebben in het onderwerp of vindt het niet van toepassing (71%).

Vitaliteitsindex

In dit hoofdstuk bespreken we hoe vitaal de verenigingen in Den Haag zijn. Dat brengen we in beeld door organisatiekracht en maatschappelijke oriëntatie te combineren. Een vitale vereniging is een organisatiekrachtige vereniging die maatschappelijk georiënteerd is.

De matrix die zo ontstaat, kan een hulpmiddel zijn voor segmentatie van verenigingen en kan maatwerk bieden bij ondersteuning. Met de vitaliteitsindex zijn globaal vier soorten verenigingen te onderscheiden: de zogeheten kwetsbare verenigingen, maatschappelijke verenigingen, krachtige verenigingen en vitale verenigingen.

4.1 Krachtige en vitale verenigingen

Een derde van de verenigingen is vitaal

35 procent van de sportverenigingen in gemeente Den Haag (figuur 4.1) behoort tot het segment vitale vereniging. Deze verenigingen scoren op organisatiekracht en maatschappelijke oriëntatie ‘voldoende’ of ‘goed’. Ze zijn krachtig in hun organisatie en hebben oog voor de maatschappelijke rol die ze vervullen. In Den Haag zijn vooral grote verenigingen vitaal. Meer dan de helft van deze verenigingen scoort op beide indexen ‘voldoende’ of ‘goed’ (58%, niet in figuur). Landelijk is een kwart (24%) van de verenigingen te beschouwen als vitaal.

Figuur 4.1
Vitaliteitsmatrix sportverenigingen Den Haag

(in procenten, n=156)

		Organisatiekracht totaal			
		Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed
Maatschappelijk totaal	Onvoldoende	3	8	10	4
	Matig	2	10	12	6
	Voldoende	3	6	10	15
	Goed	0	1	7	3

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2024.

Een derde van de verenigingen is krachtig

Een op de drie verenigingen in gemeente Den Haag is te beschouwen als een krachtige vereniging (32%). Deze verenigingen zijn organisatiekrachtig, maar (nog) nauwelijks maatschappelijk georiënteerd. In de groep krachtige verenigingen zijn met name kleine en middelgrote verenigingen te vinden. Ongeveer de helft van de

buitsport verenigingen en verenigingen met een eigen sportaccommodatie is krachtig (beide 47%, niet in figuur).

Krachtige verenigingen kunnen vitale verenigingen worden. Wanneer de organisatie goed en sterk is, hebben ze de mogelijkheden om buiten de vereniging te kijken en een maatschappelijke rol op zich te nemen.

4.2 Kwetsbare en maatschappelijke verenigingen

Een kwart van de verenigingen is kwetsbaar

23 procent van de verenigingen scoort op zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie matig of onvoldoende. Dit zijn de kwetsbare verenigingen. In Den Haag is het aandeel kwetsbare verenigingen lager dan landelijk (30%). Met name kleine verenigingen zijn kwetsbaar. Iets minder dan de helft van de kleine verenigingen (44%) behoort tot dit segment. Daarnaast zijn kwetsbare verenigingen vaker binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen sportaccommodatie.

Een op de tien verenigingen is maatschappelijk

Een op de tien verenigingen behoort tot de maatschappelijke verenigingen (10%). Deze verenigingen zijn maatschappelijk georiënteerd, maar onvoldoende instaat om het sportaanbod te organiseren. Door de organisatiekracht te vergroten kunnen deze verenigingen zich ontwikkelen tot vitale verenigingen.

4.3 Ontwikkeling vitaliteit

Helft van de verenigingen verschoven van segment

Ten opzichte van 2022 is 51 procent van de verenigingen, die aan beide monitoren deelnamen, verschoven van segment in de vitaliteitsmatrix. Verenigingen die in 2022 tot de maatschappelijke verenigingen behoorden, verschoven het vaakst (88%). De helft van de maatschappelijke verenigingen in 2022 heeft de organisatiekracht verbeterd en behoort nu tot de vitale verenigingen. Van de verenigingen die in 2022 vitaal waren is meer dan de helft dit nog steeds (58%).

Eén vereniging heeft zich in twee jaar tijd ontwikkeld van een kwetsbare vereniging tot een vitale vereniging. Vijf verenigingen waren vitaal, maar behoren nu tot het segment kwetsbaar.

Positieve sportcultuur

Positieve sportcultuur is een belangrijk beleidsthema binnen de gemeente. Het realiseren van (sport)plezier, ontwikkeling en (sociale) veiligheid centraal. Om dit te bereiken stimuleert WSDH sportverenigingen³ in:

- het ontwikkelen van een positief sportklimaat;
- het vergroten van ouderbetrokkenheid;
- het tegengaan en voorkomen van grensoverschrijdend gedrag
- het vergroten van respect en inclusie.

Het stimuleren van het invoeren van de vier basisvoorwaarden voor een veilige sportvereniging is zowel landelijk als in de gemeente Den Haag, inmiddels een belangrijke beleidsmaatregel geworden ter bestrijding van grensoverschrijdend gedrag. De gemeente Den Haag heeft de eerste drie basisvoorwaarde per 1 januari 2024 voorwaardelijk gesteld.

In opdracht van gemeente Den Haag heeft het Mulier Instituut onlangs een onderzoek uitgevoerd naar 'Positieve sportcultuur en lhbtqi+-acceptatie op Haagse sportverenigingen'⁴. De bevindingen die we in dit hoofdstuk presenteren zijn afkomstig uit dat rapport.

5.1 Beleid positieve sportcultuur

Meer dan acht op de tien sportverenigingen in Den Haag hebben beleid op het gebied van het realiseren van een positieve sportcultuur (83%, zie [figuur 5.1](#)). Professionalisering van het trainingskader en pedagogisch sportklimaat (56%), het bevorderen van inclusie en respect (53%) en het vergroten van ouderbetrokkenheid (49%) zijn de meest genomen maatregelen.

Het bevorderen van de sportdeelname van mensen met een beperking of chronische ziekte en het tegengaan van discriminatie en grensoverschrijdend gedrag is minder vaak een aandachtspunt.

(Middel)grote sportverenigingen (87 en 97 procent), sportverenigingen met jeugdleden (92%) en teamsportverenigingen (87%) hebben vaker beleid gericht op het creëren van een positieve sportcultuur.

Van de verenigingen met jeugdleden heeft iets minder dan de helft aandacht voor het tegengaan van fysiek, emotioneel en/of seksueel grensoverschrijdend gedrag (niet in figuur). Vier op de tien hebben aandacht voor het tegengaan van discriminatie.

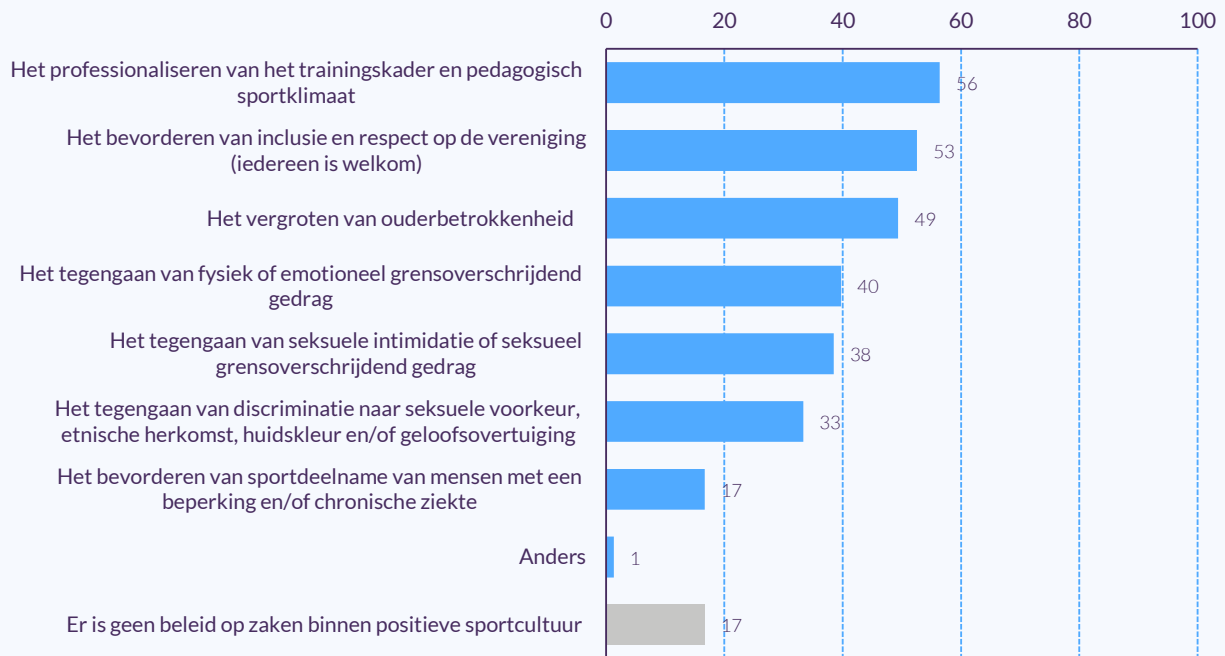
³ Gemeente Den Haag (2022). *Brief actieplan 'Een positieve sportcultuur' Den Haag 2023-2025*. Gemeente Den Haag.

⁴ Cremers, R. (2024). *Positieve sportcultuur en lhbtqi+-acceptatie op Haagse sportverenigingen*. Mulier Instituut.

Figuur 5.1

De mate waarop bij Haagse sportverenigingen op bestuurlijk of uitvoerend niveau aandacht bestaat op het gebied van positieve sportcultuur

(in procenten, n=156)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2024.

5.2 Veilige sportvereniging

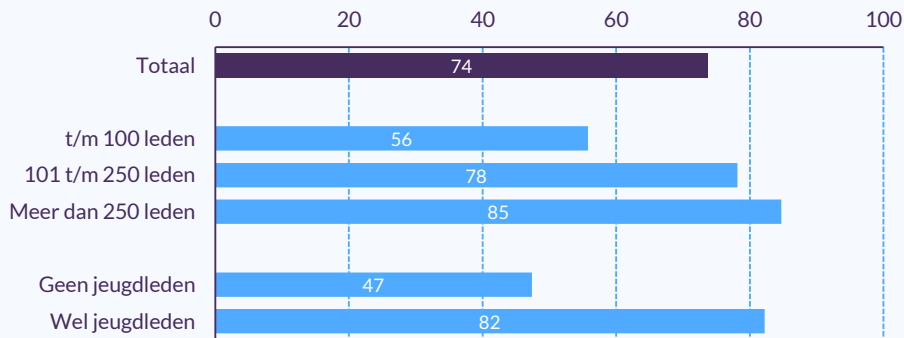
Vertrouwenscontactpersoon

Driekwart van de sportverenigingen in Den Haag beschikt over een vertrouwenscontactpersoon (74%, zie [figuur 5.2](#)). Grote verenigingen (82%) en verenigingen met jeugdleden (82%) beschikken relatief vaak over een vertrouwenscontactpersoon. Dit geldt in het bijzonder ook voor vechtsportverenigingen (92%, niet in figuur). Echter heeft dus bijna één op de vijf verenigingen waar jeugd actief is, geen vertrouwenscontactpersoon.

Figuur 5.2

De mate waarin Haagse sportverenigingen beschikken over een vertrouwenscontactpersoon, naar verenigingsgrootte en het hebben van jeugdleden

(in procenten, n=156)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2024.

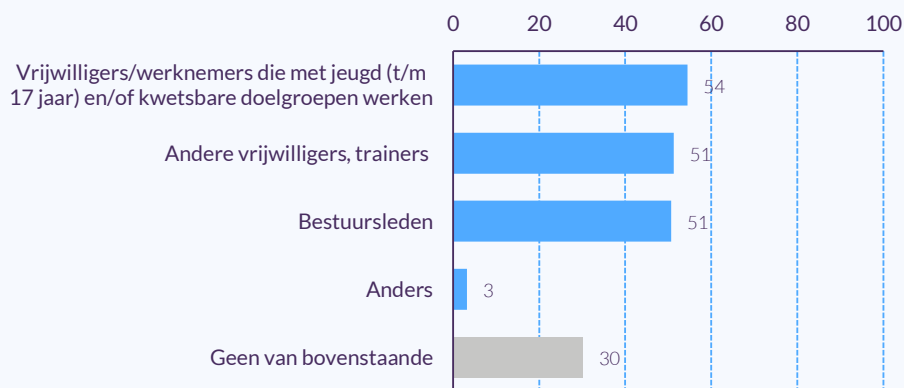
VOG

70 procent van de verenigingen heeft beleid met betrekking tot het aanvragen van VOG's voor medewerkers of vrijwilligers (zie [figuur 5.3](#)). Grote verenigingen vragen relatief vaker een VOG aan dan de middelgrote of kleine verenigingen (niet in figuur).

Figuur 5.3

De mate waarin Haagse sportverenigingen Verklaringen Omtrent Gedrag (VOG) aanvragen voor vrijwilligers en/of medewerkers

(in procenten, n=156)

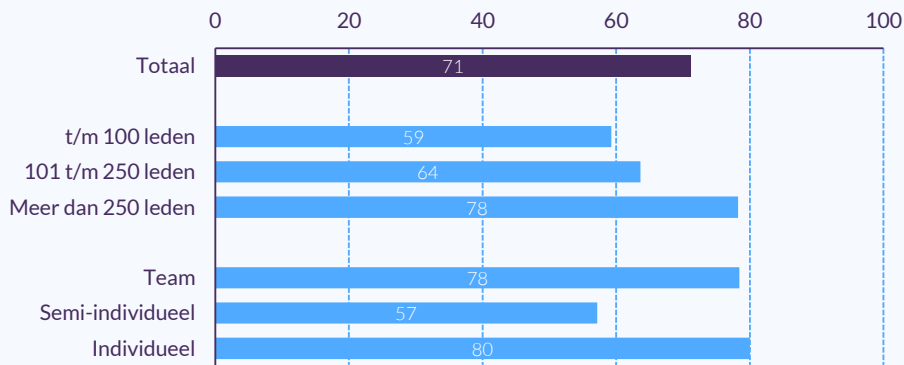
Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2024.

Van de verenigingen met jeugdleden vraagt 71% VOG's aan voor vrijwilligers en medewerkers die met jeugd en/of andere kwetsbare doelgroepen werken (zie [figuur 5.4](#)). Grote verenigingen (78%) en teamsport (78%) en individuele sportverenigingen (78%) vragen vaker een VOG voor deze groep aan.

Figuur 5.4

De mate waarin Haagse sportverenigingen VOG's aanvragen voor vrijwilligers en/of werknemers die met jeugd en/of kwetsbare doelgroepen werken, onder verenigingen met jeugdleden, naar verenigingsgrootte en type sport.

(in procenten, n=118)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2024.

Gedragcode werken met jeugd/kwetsbare groepen en gedragsregels

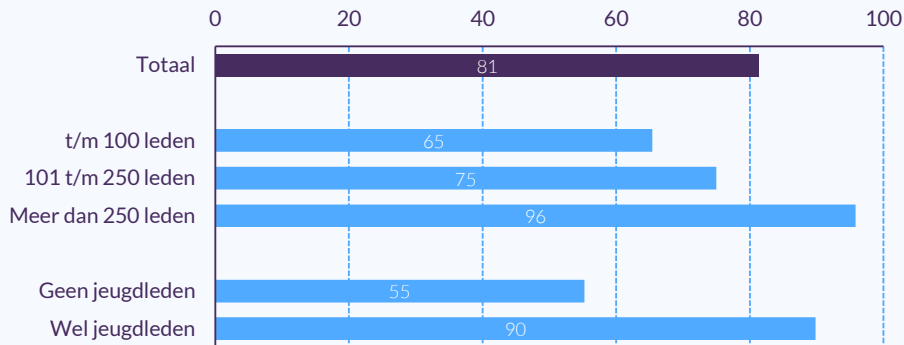
Twee derde van de sportverenigingen in Den Haag met jeugdleden heeft een gedragscode opgesteld voor trainers en begeleiders die met jeugd werken (zie [figuur 4.5](#)). Daarbij valt op dat er nauwelijks verschil bestaat op basis van verenigingsgrootte.

Teamsportverenigingen (73%) beschikken vaker over een gedragscode dan (semi-) individuele sportverenigingen (64% en 56%). Echter blijken semi-individuele vechtsportverenigingen (83%) juist het vaakst over deze code te beschikken, terwijl overige semi-individuele sportverenigingen hier het minst over beschikken (39%, niet in figuur).

Figuur 5.5

De mate waarin Haagse sportverenigingen met jeugdleden een gedragscode hebben opgesteld voor trainers en begeleiders die met jeugd (t/m 17 jaar) en/of kwetsbare groepen werken, naar verenigingsgrootte en type sport

(in procenten, n=116)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2024.

Acht op de tien sportverenigingen in Den Haag hebben gedragsregels opgesteld (81%, niet in figuur). Bijna alle grote verenigingen (96%) en verenigingen met jeugdleden (90%) stellen gedragsregels op.

Verenigingen met semi-individueel sportaanbod, anders dan vechtsport (54%), kleine (65%) en middelgrote (75%) verenigingen hebben het minst vaak gedragsregels op papier.

83 procent van de verenigingen beschikt over een gedragscode en/of gedragsregels (niet in figuur). Dat betekent dat 17 procent van de verenigingen geen van beide heeft, of de bestuurder hier niet van op de hoogte is. Van de verenigingen met jeugdleden heeft 92 procent ten minste een van beide.

Bijna de helft van de verenigingen (49%) beschikt over zowel gedragsregels als de gedragscode. Onder verenigingen met jeugdleden is dat twee derde (64%).

Voldoen aan eerste drie basiseisen NOC*NSF

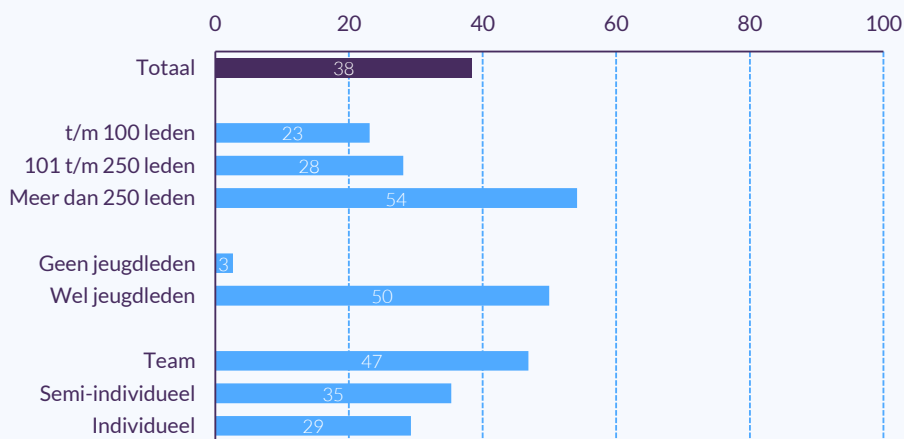
Ruim een derde van de Haagse sportverenigingen voldoet aan de eerste drie basiseisen voor een veilige sportvereniging (38%, [figuur 5.6](#)). Aangezien de vierde basiseis van NOC*NSF nog geen vereiste is in de gemeente Den Haag, hebben we deze niet bevraagd. Onder verenigingen met jeugdleden is dat de helft (50%). Daarmee voldoet de helft van de sportverenigingen in Den Haag met jeugdleden dus niet aan de basiseisen (50%).

Vooraf middelgrote en kleine verenigingen voldoen minder vaak aan de basiseisen. Ditzelfde patroon bestaat wanneer we alleen kijken naar verenigingen met

jeugdleden. Ook hier voldoen kleine (44%) en middelgrote verenigingen (36%), minder vaak aan de basiseisen dan grote verenigingen (57%, niet in figuur).

Indien we naast de gedragscode voor werken met jeugdleden en kwetsbare doelgroepen ook algemene gedragsregels meetellen als het voldoen aan de voorwaarde 'gedragscode', dan voldoet 62 procent van de verenigingen aan de eerste drie basiseisen (niet in figuur). Onder verenigingen met jeugdleden is het percentage dan 81 procent.

Figuur 5.6
De mate waarin Haagse sportverenigingen voldoen aan de eerste drie basiseisen voor sociale veiligheid op sportverenigingen, naar verenigingsgrootte, het hebben van jeugdleden en type sport
(in procenten, n=156)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2024.

Conclusie & aanbevelingen

In dit hoofdstuk presenteren we de belangrijkste conclusies van ons onderzoek. Vervolgens doen we enkele aanbevelingen.

6.1 Organisatiekracht

Twee derde scoort voldoende tot goed

Twee op de drie sportverenigingen in gemeente Den Haag is voldoende of goed in staat het sportaanbod te organiseren (67%). Een kwart van de verenigingen kan dit matig. De andere verenigingen zijn hier onvoldoende toe in staat. Grote sportverenigingen scoren vaker voldoende of goed dan middelgrote en kleine verenigingen. De sportverenigingen in Den Haag scoren gemiddeld beter dan het landelijk gemiddelde.

Accommodatie en financiën grootste aandachtspunten

De verenigingen in de gemeente Den Haag scoren het laagst op de criteria financiën en accommodatie. Dit zijn de voornaamste aandachtspunten voor de verenigingen. Op het criterium leden scoren de verenigingen het hoogst.

Een derde van de verenigingen geeft aan niet op elk gewenst moment over de sportaccommodatie te kunnen beschikken conform de behoefte. Dit is vooral een probleem voor verenigingen zonder eigen sportaccommodatie. Een op de vijf verenigingen geeft aan dat de capaciteit van de accommodatie niet aansluit bij de toekomstige behoefte. Met name buitensportverenigingen en verenigingen met een eigen sportaccommodatie zien hier knelpunten. Ook geeft een op de vijf verenigingen aan dat de accommodatie niet in goede staat is. Dit zijn met name verenigingen die over een eigen accommodatie beschikken.

Niet alle sportverenigingen hebben ruimte binnen de begroting om financiële tegenvallers op te vangen. Bij kleine verenigingen is dit het vaakst het geval. Een op de drie verenigingen behaalt niet jaarlijks een positief resultaat. Een op de acht verenigingen omschrijft de eigen financiële positie van de vereniging als zorgwekkend of minder gezond. Dit is in gelijke mate het geval bij grote en kleine verenigingen.

6.2 Maatschappelijke oriëntatie

Bijna de helft scoort voldoende of goed

44 procent van de sportverenigingen in gemeente Den Haag is voldoende of goed maatschappelijke georiënteerd. Deze verenigingen zijn in staat om naast het reguliere sportaanbod een maatschappelijke rol te vervullen. Kleine verenigingen, binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen sportaccommodatie scoren vaker onvoldoende of matig op dit onderdeel. Ten opzichte van het landelijk gemiddelde scoren de verenigingen in Den Haag iets hoger.

Helpt is maatschappelijke actief

De helft van de sportverenigingen is maatschappelijk actief. Deze verenigingen vervullen een maatschappelijke rol, bijvoorbeeld door samen te werken met andere organisaties, betrokken te zijn bij projecten of activiteiten voor niet leden aan te bieden. Met name grote sportverenigingen in gemeente Den Haag zijn maatschappelijk actief.

Helpt heeft maatschappelijke intentie

De helft van de sportverenigingen heeft de intentie om de maatschappelijke rol van de vereniging (verder) te ontwikkelen in de nabije toekomst. Ze hebben belangstelling voor nieuwe samenwerkingen, betrokkenheid bij projecten of het uitvoeren van activiteiten met betrekking tot maatschappelijke thema's.

De gemeente kan de verenigingen helpen deze belangstelling in de praktijk te brengen. Zo hebben verenigingen belangstelling om samenwerkingen met de gemeente te starten of voort te zetten of aan te sluiten bij initiatieven als de Ooievaarspas, sportstimuleringsprojecten en het Haags Sportinitiatief.

Verenigingen die nog niet actief zijn, hebben vaak ook niet de ambitie om dit te worden. Door extra aandacht te schenken aan deze verenigingen en drempels die ze ervaren weg te nemen, kunnen ook deze verenigingen maatschappelijk actief worden.

6.3 Vitaliteit

Een derde is vitaal

Een op de drie sportverenigingen in gemeente Den Haag scoort op zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie voldoende of goed. Dit zijn de vitale verenigingen. Deze verenigingen zijn krachtig in hun organisatie en maatschappelijke georiënteerd. Dit zijn met name grote verenigingen, buitensportverenigingen en verenigingen met een eigen sportaccommodatie. In gemeente Den Haag is het aandeel vitale sportverenigingen hoger dan het landelijk gemiddelde (24%).

Kwart is kwetsbaar

23 procent van de verenigingen is te beschouwen als kwetsbaar. Deze verenigingen scoren ondermaats op zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie. In Den Haag zijn dit vooral kleine sportverenigingen, die vaak niet over een eigen sportaccommodatie beschikken.

Een op de drie is krachtig

Een derde van de sportverenigingen is krachtig. Deze verenigingen hebben voldoende organisatiekracht, maar zijn nog niet voldoende maatschappelijk georiënteerd. Krachtige verenigingen kunnen zich ontwikkelen tot vitale vereniging door de maatschappelijke betrokkenheid van de vereniging te vergroten.

Een op de tien is maatschappelijk

Een op de tien sportverenigingen valt in het segment maatschappelijk. Deze verenigingen zijn maatschappelijk georiënteerd, maar hebben moeite met het organiseren van het sportaanbod. Als de organisatiekracht van de vereniging verbetert, kan de vereniging doorgroeien tot een vitale vereniging.

6.4 Aanbevelingen

Ondersteuning voor kwetsbare verenigingen

De kwetsbare verenigingen in Den Haag blijken met name kleine verenigingen, binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie. Om de vitaliteit van deze verenigingen te vergroten, is het belangrijk om met de verenigingen in gesprek te gaan over de specifieke problemen die ze ervaren. Door ondersteuning te bieden bij het maken van actieplannen kunnen verenigingen hun vitaliteit vergroten. Extra inzet van een buurtsportcoach en/of verenigingsondersteuner kan in dit geval wenselijk zijn.

Zoek naar creatieve oplossingen voor bezetting accommodaties

Net als twee jaar geleden is accommodatie een groot aandachtspunt. Bij veel verenigingen die zeer grote problemen ervaren op dit thema, wordt het voortbestaan van de verenigingen erdoor bedreigd (8 van de 11 verenigingen). Vooral de capaciteit van de sportaccommodaties vormt een knelpunt. Met de beperkte ruimte in Den Haag is het uitbreiden van sportparken of de bouw van extra sporthallen niet altijd mogelijk.

Door met de verenigingen in gesprek te gaan over de knelpunten en behoeftes kan er gezocht worden naar alternatieve oplossingen, zoals verlenging van speeldagen, gebruik op minder populair dagen en tijden of het gebruik van de openbare ruimte voor activiteiten die dit toestaan. Ook het faciliteren van gesprekken tussen verenigingen over het uitwisselen of overnemen van uren kan de druk doen dalen.

Ondersteun verenigingen bij het vrijwilligersbeleid

Ten opzichte van 2022 is de score van de Haagse sportverenigingen op het criterium kader gestegen. Toch ervaren een deel verenigingen (zeer) grote problemen bij het aantrekken en behouden van vrijwilligers (28%) en trainers (14%). Verenigingen hebben openstaande vacatures of zijn opzoek naar extra vrijwilligers om de vereniging draaiende te houden, terwijl ze de bereidheid onder leden om vrijwilligerswerk te doen af zien nemen.

De aanwezigheid van taakomschrijvingen voor de verschillende functies die vrijwilligers uitvoeren kan helpen bij het werven en behouden van vrijwilligers. Een op de vijf verenigingen heeft dit nog niet, twee op de vijf slechts voor enkele functies. Buurtsportcoaches en/of verenigingsondersteuners kunnen de verenigingen helpen om taakomschrijvingen op te stellen.

Waak voor onderschatting van financiën

Twee op de vijf Haagse sportverenigingen scoren matig of onvoldoende op het criterium financiën (42%). Toch geeft maar 8 procent aan een (zeer) groot probleem te ervaren hierdoor. Dit is een aanzienlijk verschil. Wellicht onderschatten de verenigingen de financiële situatie waarin ze zitten of de buffers die ze hebben. Het is belangrijk om het belang van voldoende buffers en positieve resultaten te benadrukken bij de verenigingen, zodat verenigingen ook in mindere tijden voortbestaan.

Stimuleer samenwerking bij kleine verenigingen

Kleine sportverenigingen in Den Haag werken minder samen en zijn minder vaak betrokken bij projecten/activiteiten/functionarissen/regelingen dan (middel)grote verenigingen. Door kleine sportverenigingen te laten kennismaken met mogelijke samenwerkingspartners, de meerwaarde van samenwerking en betrokkenheid te benadrukken en bij projecten, regelingen of activiteiten rekening te houden met de behoeftes van kleine verenigingen, kan de maatschappelijke oriëntatie van de verenigingen vergroot worden.

Bijlage 1 - Methodiek

Berekening score organisatiekracht

Organisatiekracht bestaat uit vijf criteria: beleid, leden, kader, accommodatie en financiën. Elk criterium van organisatiekracht bestaat uit vragen van de verenigingsmonitor waarop verenigingen een score krijgen.

De verenigingen kunnen op elk criterium maximaal 100 punten halen. Ze scoren een onvoldoende wanneer ze minder dan 40 procent van de punten voor een criterium halen. Een score 'matig' staat voor 40 tot en met 59 procent van het totaal aantal punten, een score 'voldoende' voor 60 tot en met 79 procent en een score 'goed' voor 80 procent of meer van de punten.

De totaalscores van alle vijf de criteria bepalen de totaalscore voor organisatiekracht, waardoor verenigingen op deze totaalscore maximaal 500 punten kunnen behalen. Deze totaalscore delen we vervolgens opnieuw in onvoldoende, matig, voldoende en goed in, volgens de hierboven genoemde indeling.

Berekening score maatschappelijke oriëntatie

De maatschappelijke oriëntatie bestaat uit twee criteria: maatschappelijke intentie en maatschappelijke activiteit. Maatschappelijke activiteit staat voor de mate waarin verenigingen actief een maatschappelijke rol vervullen: wat ondernemen en organiseren verenigingen in het kader van een bredere maatschappelijke oriëntatie? Maatschappelijke intentie staat voor de houding van verenigingen ten opzichte van een actieve bredere maatschappelijke rol: zijn verenigingen van plan een bredere maatschappelijke oriëntatie op zich te nemen?

Verenigingen kunnen op het criterium maatschappelijk actief maximaal 100 punten en op het criterium maatschappelijke intentie maximaal 70 punten halen. Ze scoren onvoldoende als ze minder dan 40 procent van de punten voor een criterium halen. Een score 'matig' staat voor 40 tot en met 59 procent van het totaal aantal punten, een score 'voldoende' voor 60 tot en met 79 procent en een score 'goed' voor 80 procent of meer van de punten.

De scores op de beide criteria bepalen de uiteindelijke totaalscore op de index maatschappelijke oriëntatie. Dit betekent dat verenigingen maximaal 170 punten kunnen halen. Deze totaalscore delen we vervolgens in dezelfde indeling van onvoldoende, matig, voldoende en goed in.

Toelichting totaalscores

De totaalscores voor zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie zijn een optelsom van de onderliggende criteria. Dit betekent dat een vereniging die een onvoldoende op de totale organisatiekracht haalt, niet per definitie op elk criterium een onvoldoende heeft behaald. Een vereniging kan bijvoorbeeld drie keer een onvoldoende, één keer een voldoende en één keer een goed hebben gescoord.

Gemiddelde scores

De gemiddelde score staat voor het gemiddelde aandeel van het maximaal te behalen aantal punten. De gemiddelde score is te vergelijken met het geven van een cijfer: een gemiddelde score van 7,5 betekent dat verenigingen gemiddeld een cijfer van 7,5 scoren op dat criterium en daarmee een voldoende behalen (≥ 8 is een 'goed'). De gemiddelde score kan aanvullend werken bij de interpretatie van de scores.

Bijlage 2 – Responsoverzicht

Tabel B2.1

Responsanalyse sportverenigingen Den Haag naar type sport

	Populatie		Responsgroep	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Binnensport	157	52%	73	47%
Buitensport	117	39%	63	40%
Beide	29	10%	20	13%
Totaal	303	100%	156	100%

Bron: Op basis van gegevens van de gemeente Den Haag

Tabel B2.2

Responsanalyse sportverenigingen Den Haag naar stadsdeel

	Populatie		Responsgroep	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Centrum	39	13%	13	8%
Escamp	74	24%	34	22%
Haagse Hout	39	13%	21	13%
Laak	13	4%	9	6%
Leidschenveen-Ypenburg	16	5%	10	6%
Loosduinen	48	16%	29	19%
Scheveningen	33	11%	13	8%
Segbroek	31	10%	22	14%
Onbekend	9	3%	5	3%
Totaal	303	100%	156	100%

Bron: Op basis van gegevens van de gemeente Den Haag

Tabel B2.3

Vergelijking steekproeven verenigingsmonitoren Den Haag 2022 en 2024 op basis van verenigingsgrootte

	Steekproef 2022		Steekproef 2024	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
≤100 leden	54	39%	52	33%
101 t/m 250 leden	25	18%	32	21%
> 250 leden	59	43%	72	46%
Totaal	138	100%	156	100%

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2022 & 2024.

Tabel B2.4

Vergelijking steekproeven verenigingsmonitoren Den Haag 2022 en 2024 op basis van type sport

	Steekproef 2022		Steekproef 2024	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Binnensport	66	48%	68	44%
Buitensport	62	45%	73	47%
Beide	10	7%	15	10%
Totaal	138	100%	156	100%

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Den Haag, 2022 & 2024.

Niels Meulenbroeks
n.meulenbroeks@mulierinstituut.nl

Janine van Kalmthout
j.vankalmthout@mulierinstituut.nl